

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Toimintaohje opiskelijaosuuskunnan jäsenille

Case: Opiskelijaosuuskunta Hykerrys

Saarinen, Iiro

2018 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Toimintaohje opiskelijaosuuskunnan jäsenille
Case: Opiskelijaosuuskunta Hykerrys

Iiro Saarinen
Liiketalous
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2018

Iiro Saarinen

Toimintaohje opiskelijaosuuskunnan jäsenille

Vuosi	2018	Sivumäärä	57
-------	------	-----------	----

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Hyria koulutus Oy. Hyria koulutus Oy:n toivomuksena oli, että opinnäytetyössä toteutetaan toimintaohje MOTIVE-Monialainen tiimiyrittäjäyysverkosto -hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan jäsenten käyttöön. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia osuuskunnan toimintaa ja vertailla keskenään työ-, laskutus- ja opiskelijaosuuskuntia. Lisäksi tavoitteena oli kertoa miten opinnäytetyön tulos eli toimintaohje on tehty. Opinnäytetyön avulla Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenet ja siitä kiinnostuneet pystyvät paremmin hahmottamaan mitä osuuskunnat ovat ja miten ne toimivat.

Opinnäytetyö jakautuu kahteen osaan: teoreettiseen ja toiminnalliseen. Tietoperustan aluksi kerrotaan yleisesti osuuskunnasta ja sen perustamisesta. Tämän jälkeen kuvaillaan osuuskunnan jäsenyyttä, hallintoa ja rahoitusta. Lisäksi tietoperustassa tarkastellaan työosuuskuntaa ja laskutusosuuskuntaa sekä perehdytään opiskelijaosuuskuntaan.

Toiminnallinen osuus koostuu MOTIVE-hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan toimintaohjeen prosessin kuvauksesta. Prosessin kuvauksen tavoitteena on selvittää, miten toimintaohje on luotu. Toimintaohje laadittiin yhteistyössä toimeksiantajan kanssa toisen osuuskunnan toimintaohjeen pohjalle. Toimintaohjeesta selviää Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenille, kuinka osuuskunnassa toimitaan. Ongelmakohtiksi muodostuivat taloushallinto, vakuutukset, avainten ja kulkuoikeuksien luovutus sekä työskentely Hyrian tiloissa ilta-, viikonloppu- ja loma-aikoina. Kolmen viimeisen kohdan selvittämisen apuna käytettiin muita opiskelijaosuuskuntia, joihin oltiin yhteydessä puhelimitse ja sähköpostitse. Niistä saatuja tuloksia käytettiin toimintaohjeen laatimisen apuna.

Toimintaohjeen prosessin kuvauksesta tulee hyvin ilmi, miten toimintaohje on toteutettu ja keitä sen tekemisessä on ollut mukana. Toimintaohje on hyvin rakennettu ja se tulee varmasti olemaan Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenten apuna heidän aloittaessaan osuuskuntatoiminnan vuoden 2018 alussa. Toimintaohjetta pystytään varmasti vielä kehittämään osuuskunnan jäsenten toimesta, kun he pääsevät konkreettisesti käyttämään sitä osuuskunnassa toimiesseen.

Asiasanat: osuuskunta, opiskelijaosuuskunta, toimintaohje

Iiro Saarinen

Directive for the members of a student cooperative

Year	2018	Pages	57
------	------	-------	----

The initiating party of this thesis was Hyria koulutus Ltd. The Hyria koulutus Ltd wished that there would be implemented a directive for the members of the student cooperative that is being established in MOTIVE-enhancing motivation, entrepreneurship and employment with team-based learning -initiative as a result of the thesis. The purpose of the thesis was to survey the operations of cooperative and to compare ;workers' cooperative, billing cooperative and student cooperative with each other. An additional objective of the thesis was to describe how the result of the thesis taking into account the directive has been constructed. With the help of the thesis the members of the Hyria's student cooperative and the ones who are interested in it can conceive more precisely what cooperatives are and how they operate.

The thesis is divided in to two parts; theoretical and functional. At the beginning of the theory part there are common things about a cooperative and its establishment. After this the thesis portrays the reader in the membership of a cooperative, the administration of a cooperative and the funding of a cooperative. In addition, the theory part of the thesis observes a workers' cooperative and a billing cooperative also the theory part familiarizes a reader with a student cooperative.

The functional part of the thesis is composed of a process description of the student cooperative's directive that is being established in the MOTIVE-initiative. The goal of the process description is to clarify how the directive is created. The directive was drawn up in collaboration with the initiating party on the basis of an another's student cooperative's directive. In the directive it becomes clear how to function in the Hyria's student cooperative for its members. Problematic parts in the making of the directive were ;financial administration, insurances, assignment of keys and right of passage and working in the spaces of Hyria in the evening, in the weekend and in the holiday period. In order to help with the assessment of the last three parts other student cooperatives were used (through calls and email contact). The results given by these methods were used as an aid in the drawing up of the directive.

In the process description of the directive it comes out well how the directive is implemented and who have been involved in the creating of it. The directive is well built, and it is certainly going to help the members of the Hyria's student cooperative when they start out their cooperative operations at the beginning of the year 2018. The directive can surely still be developed by the members of the cooperative when they get to use it concretely as they operate in it.

Keywords: cooperative, student cooperative, directive

Sisällys

1	Johdanto.....	6
1.1	Tavoitteet ja toteutus.....	6
1.2	MOTIVE-hanke.....	7
1.2.1	Hankkeen valmistelutyö.....	8
1.2.2	Osuuskuntatoiminnan vaikutus Hyrian koulutuksen toteuttamistapaan ..	8
2	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	9
3	Osuuskunta	10
3.1	Osuuskunnan perustaminen	10
3.2	Osuuskunnan jäsenyys	12
3.3	Osuuskunnan hallinto	14
3.3.1	Hallitus	15
3.3.2	Osuuskunnan kokous	16
3.4	Osuuskunnan rahoitus	17
4	Osuuskuntatyypit Suomessa	19
4.1	Työosuuskunta	20
4.2	Laskutusosuuskunta	22
4.3	Opiskelijaosuuskunta	23
4.3.1	Opiskelijaosuuskuntien historiaa	24
4.3.2	Miksi opiskelijaosuuskuntia on perustettu	25
4.3.3	Osuuskunnan kautta saadut oppimistulokset	27
5	MOTIVE-hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan toimintaohjeen prosessin kuvaus.....	28
5.1	Toimintaohjeen prosessin kuvaus	29
5.2	Toimintaohjeen ongelmakohtien työstäminen	31
5.2.1	Taloushallinto.....	31
5.2.2	Vakuutukset	32
5.2.3	Avainten ja kulkuoikeuksien luovutus sekä työskentely kouluajan ulkopuolella	32
5.3	Toimintaohjeen puhtaaksikirjoitusvaihe	33
5.4	Opiskelijaosuuskunnan perustamiskokous	34
6	Yhteenveto ja johtopäätökset	34
7	Oma arviointi ja kehitysehdotukset	37
	Lähteet	39
	Kuviot..	41
	Liitteet.....	42

1 Johdanto

Sain tietooni tutoropettajaltani, että Hyrian ammattiopistoon ollaan perustamassa opiskelijaosuuskuntaa MOTIVE-hankkeessa. Tapasimmekin tutoropettajani ja Hyrian edustajan kanssa, joka tulisi toimimaan toimeksiantajanani, ja sovimme, että opinnäytetyöni käsittelee osuuskuntaa. Opinnäytetyöni tuloksena syntyy toimeksiantajan kanssa yhteistyössä toteutettu toimintaohje, joka on suunnattu hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan jäsenille.

Tarkoitukseni on tutkia opinnäytetyössäni, miten osuuskunta toimii ja vertailla työ-, laskutus- ja opiskelijaosuuskuntia sekä selventää opinnäytetyön tuloksena syntyvän toimintaohjeen luomisprosessia. Tämän kuvauksen avulla Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenet ja osuuskunnasta kiinnostuneet pystyvät paremmin hahmottamaan, miten toimintaohje on luotu.

1.1 Tavoitteet ja toteutus

Osuuskunnassa työskentelevillä opiskelijoilla tulee olemaan osuuskunnan alkuvaiheessa paljon epäselviä asioita joihin he haluavat saada vastauksia ja tukea. Opinnäytetyössä toteutettu toimintaohje tulee toimimaan apuna heidän toimiessaan osuuskunnassa. Toimintaohje tulee myös olemaan tukena uusien jäsenten perehdytyksessä. Opinnäytetyössä toteutettu tietoperusta tulee olemaan hyödyksi toimintaohjetta laatiessa sekä perehdyttää omalta osaltaan osuuskunnan jäsenet yleisesti osuuskuntaan.

Opinnäytetyön toteutuksessa on yhdistetty tutkielmatyyppisen opinnäytetyön sekä toiminnallisen opinnäytetyön menetelmiä. Työ jakautuu kahteen osaan, tietoperustaan ja toiminnalliseen osaan. Opinnäytetyön alussa käydään läpi osuuskuntaa yleisesti, jonka jälkeen perehdytään tarkemmin työ-, laskutus- ja opiskelijaosuuskuntiin. Toiminnallinen osuus alkaa tietoperustan jälkeen ja se koostuu MOTIVE-hankkeesta perustettavasta opiskelijaosuuskunnasta ja sen toimintaohjeen prosessin kuvauksesta. Kuudennessa kappaleessa tehdään yhteenveto ja johtopäätökset. Opinnäytetyön liitteeksi tulee tietoperustaa ja toiminnallista osuutta yhdistävä toimintaohje Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenille.

1.2 MOTIVE-hanke

MOTIVE-Monialainen tiimiyrittäjyysverkosto hankkeen alkamispäivämäärä oli 1.1.2016 ja sen tavoitteena on vastata kaikkien osatoteuttajien yhteisiin toimintaympäristöä koskeviin haasteisiin. Tulevaisuuden haasteita ovat nuorisotyöttömyyden kasvu, koulutuksen ja työllisyyden pienenevät resurssit sekä työelämän muuttuminen yhä enemmän kohti yrittäjämäistä moniosaajuutta. (Kallunki, Leppälähti, Lilja, Pihkola & Tikka 2015.)

Hankkeessa etsitään uusia keinoja tukea ammattiin valmistuvien tai hiljattain valmistuneiden nuorten työelämään siirtymistä, kehitetään yrittäjyys- ja muita työelämän avaintaitoja vahvistavaa pedagogiikkaa ja oppimisympäristöjä, lisätään organisaatioiden yhteistyötä työelämän rajapinnassa sekä rakennetaan samalla organisaatioiden välisiä nuorten joustavia siirtymiä mahdollistavia yhteistyötapoja ja -rakenteita. Hanketoteuttajat muodostavat yhdessä verkoston, joka kohtaa valtaosan Hyvinkää-Riihimäen alueen nuorista. Hankkeen toteuttajista Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikoulutussäätiö HRAKS (1.1.2018 alkaen Hyria säätiö) toteuttaa muun muassa etsivää nuorisotyötä ja nuorten työpajatoimintaa, oppilaitokset Hyria koulutus Oy ja Laurea ammattikorkeakoulu Oy edustavat verkostossa ammatillista toista astetta ja korkeakoulutusta. (Kallunki ym. 2015.)

Hankkeen tuloksena syntyy uudenlaista pedagogiikkaa, yhteisiä oppimisympäristöjä ja yrittäjyyteen suuntautunutta ammatillista osaamista sekä nuorten työllistymistä tai itsensä työllistämistä paremmin tukevia yhteistyötapoja ja -rakenteita. Toimenpiteenä hankkeessa otetaan työllistymistä edistäviä toimenpiteitä yhteiseen käyttöön, joita osatoteuttajat ovat tahoillaan käyttäneet ja kokeillaan yhdessä verkostona kokonaan uusia toimia. Näitä ovat muun muassa osatoteuttajien asiakkaille käynnistettävä yhteinen opiskelijaosuuskunta, henkilövuokrauksen kokeilu joko osuuskunnan tai jonkun osatoteuttajan toimintana ja työssäoppiminen yrittäjänätoiminnan kokeilu. (Kallunki ym. 2015.)

Hankkeessa myös vahvistetaan nuorten yrittäjyys- ja muita työelämän avaintaitoja niitä tukevalla pedagogiikalla ja oppimisympäristöillä. Oppimisympäristönä on perustettava osuuskunta, mutta myös muut osatoteuttajien työelämälähtöiset oppimisympäristöt. Pilottialoina toimivat pintakäsittely, puu, verhoilu- ja sisustus, kulttuuri sekä liiketalous. Pedagoginen kehittäminen yhdistää työelämätaitoja vahvistavan pedagogiikan ja työelämälähtöiset oppimisympäristöt, parantaa nuorten työelämätuntemusta ja tavoittelee onnistumisen kokemuksia sekä ”kato-tonta pedagogiikkaa”. Hankkeen tavoitteena on muuttaa opiskelua työvaltaisemmaksi, tiimi-pohjaisemmaksi ja lähemmäksi todellista työelämää. Hanke päättyy 30.6.2018. (Kallunki ym. 2015.)

1.2.1 Hankkeen valmistelutyö

MOTIVE-hankkeen sisältö pääasiassa valmisteltiin Hyrian toimesta kolmen henkilön yhteistyökokoontumisissa. Hankevalmistelutyöryhmään kuului hankepalvelupäällikkö Ulla Lilja, joka työsti hankkeen kirjallisen osuuden ja oli vastuussa hankkeen sisällöstä sekä budjetoinnista. Mukana oli myös koulutuspäällikkö Maija Pihkola, joka toi hankkeen valmisteluun av-puolen ja kuvallisen ilmaisun näkemystä. Lisäksi työryhmässä toimi puualan opettaja Jarmo Tikka, joka toi suunnitteluun yleistä näkemystä osuuskuntatoiminnan mahdollisuuksista ja puualan sekä alkavan sisustajakoulutuksen näkökulmaa. (Tikka 2016b.)

Hanketta valmisteltiin myös laajemmin Hyriaan nimetyn osuuskuntatoiminnan selvitystyöryhmän toimesta. Hankkeen valmisteluvaiheessa käytiin jo useita neuvotteluja Laurean ja HRAK-Sin henkilöstön kanssa. Palaverissa oli mukana edellä mainittujen organisaatioiden johtoa ja ajatuksena oli lisätä organisaatioiden yhteistyötä nimenomaan osuuskuntatoiminnan kautta tapahtuvan verkostoitumisen avulla. (Tikka 2016b.)

1.2.2 Osuuskuntatoiminnan vaikutus Hyrian koulutuksen toteuttamistapaan

Hyriassa on puhuttu paljon opiskelutilojen vähentämisestä ja hallituksen säästötoimenpiteistä johtuen paineet tilojen supistamiseen ovat kovat. Esteen opiskelijoiden tehokkaalle oppimiselle muodostavat myös suuret opiskelijaryhmät. Osuuskuntatoiminnan kehittämisen kautta opiskelun on tarkoitus siirtyä lähemmäksi työelämää tai jopa osaksi sitä ja luoda monipuolisia opiskelumahdollisuuksia oppilaitoksen seinien ulkopuolelle. Opiskelu tiimeissä lisää opettajien mahdollisuuksia muuttaa omaa lähestymistapaa enemmän ohjaamisen suuntaan ja kehittyä opettajasta enemmänkin ohjaajaksi. Osuuskuntatoiminnan kautta mahdollistuvat myös työssä-oppiminen yrittäjänä ja opiskelijan omien liikeideoiden syntyminen ja myynnin kokeilut jo opiskeluaikana. (Tikka 2016a.)

MOTIVE-hanke lisää yhteistyötä yritysmaailman kanssa osuuskuntatoiminnan mahdollistaessa opiskelijoiden työskentelyn yrityksissä esimerkiksi kiireapulaisina tai niille tehtävien työprojektien muodossa. Täten opiskelijoille avautuu mahdollisuus saada käytännön kokemusta eri yrityksissä työskentelystä, mikä rikastuttaa heidän kokemusmaailmaansa. Opinnot karttuvat myös vapaa-aikana ja lomilla tehdyistä töistä. Tämä mahdollistaa valmistumisen nopeutumisen, mikä on yksi Hyrian tavoitteista tulevaisuudessa. Yritystoiminnan opinnot voidaan sisällyttää osaksi osuuskunnassa toimimista ja opiskelijoiden saadessa enemmän kokemusta käytännön työskentelystä on mahdollista, että alueelle syntyy myös uusia työpaikkoja. (Tikka 2016a.)

2 Toiminnallinen opinnäytetyö

Ammattikorkeakouluissa tehdään tutkimuksellisia opinnäytetöitä, mutta myös toiminnallisia opinnäytetöitä. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoite on ammatillisen kentän käytännön toiminnan opastaminen, ohjeistaminen, toiminnan järjestäminen tai järjeistaminen. Opinnäytetyö voi olla alasta riippuen esimerkiksi ammatilliseen käytäntöön suunnattu ohjeistus, kuten perehdyttämisopas tai turvallisuusohjeistus, mutta se voi olla myös jonkin tapahtuman järjestäminenkin. Toteutustapa valitaan kohderyhmän mukaan ja se voi olla esimerkiksi kirja, opas, cd-levy, kotisivut tai suunnitellun tapahtuman järjestäminen. Toiminnallisen opinnäytetyön tulisi olla työelämälähtöinen, käytännönläheinen ja siinä yhdistyvät käytännön toteutus sekä sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9-10.)

Ammattikorkeakoulussa tehtävässä toiminnallisessa opinnäytetyössä olisi suositeltavaa olla toimeksiantaja. Toimeksi annetun opinnäytetyön kautta voi osoittaa osaamista laajemmin ja näin herättää työelämän kiinnostusta ja mahdollisesti täten myös työllistyä. Toiminnallisen opinnäytetyön aiheen tulisi olla sellainen, että sen avulla voi luoda yhteyksiä työelämään ja mahdollisesti ylläpitää suhteita harjoittelupaikkoihin sekä täydentää tietoja ja taitoja oman alan kiinnostavasta aiheesta. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 16.)

Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu kahdesta eri osuudesta. Se sisältää toiminnallisen osuuden eli opinnäytetyön tuotoksen ja opinnäytetyöraportin eli dokumentaation opinnäytetyöprosessista sekä arvioinnin tutkimusviestinnän keinoin. Toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen tulisi aina pohjautua ammattiteorialle ja sen tuntemukselle, ja teoreettinen viitekehysosuus tulee myös aina sisällyttää toiminnalliseen opinnäytetyöraporttiin. Vaikka tutkimus monesti onkin toiminnallisessa opinnäytetyössä lähinnä selvityksen tekemistä, niin toiminnallisen opinnäytteen tekijältä edellytetään silti tutkivaa ja kehittävää otetta. Tutkiva ote tulee esiin toiminnallisessa opinnäytetyössä teoreettisen lähestymistavan perusteltuna valintana, opinnäytetyöprosessissa tehtyjen valintojen ja ratkaisujen perusteluina sekä oman tekemisen ja kirjoittamisen kriittisenä tarkasteluna. Teoreettinen lähestymistapa johtaa työn tietoperustan ja siitä täsmentyvän viitekehysten rakentumista. Opinnäytetyön tekijä valitsee toteutustavan tuotokselle kohderyhmän mukaan siten, että tuotoksen kokonaisuudesta voi visuaalisin ja viestinnällisin keinoin tunnistaa tavoitellut päämäärät. (Monimuotoinen / toiminnallinen opinnäytetyö 2006.)

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta. On tietoperustaan pohjautuva, tutkimuksellinen, osuuskuntatoimintaan linkittyvä osuus sekä käytännön ohjeistus, opiskelijaosuuskunnan toimintaohje jäsenillensä. Opinnäytetyössä tietoperusta tukee toimintaohjetta ja ne sulautuvat yhteen. Pitämällä toimintaohjeen ajan tasalla sitä voidaan hyödyntää osuuskunnassa myös tulevina vuosina.

3 Osuuskunta

Sanana osuuskunta on tuttu suurelle osalle suomalaisista - kaikki eivät kuitenkaan tiedä, mitä se käytännössä tarkoittaa. Tämä siitäkkin huolimatta, että Suomessa osuuskuntien listoilla on enemmän jäseniä kuin Suomessa asuu ihmisiä. Lompakoistamme löytyy osuuskauppojen asiakasomistajakortteja, pidämme tiliä Osuuspankissa ja vakuutamme omaisuutemme keskinäisessä vakuutusyhtiössä. Suomalaiset kuuluvat keskimäärin 1,3 osuuskuntaan. Jokaista taloutta kohti on 2-3 päällekkäistä jäsenyyttä, mutta silti harva edes ajattelee olevansa osuuskunnan jäsen. (Moilanen, Peltokoski, Pirkkalainen & Toivanen 2014, 9.)

Osuustoiminnan ideana on se, että ihmiset tai yritykset, joilla on samankaltainen tarve, hankkivat paremmat markkina-asetat yhdistämällä voimansa. Esimerkiksi yksittäiset maidontuottajat perustavat osuuskunnan, jotta saavat tuottamansa maidon laajemmille markkinoille. Osuustoiminnallisen yrityksen perusvoimavarat muodostuvat pääosin jäsenten resursseista sitoutumisen ja ajan muodossa. Osuuskunnalle on ominaista, että yksittäisen jäsenen taloudellinen etu linkittyy kaikkien jäsenten yhteiseen taloudelliseen etuun. Jäsenten keskinäinen tuki yhdistää osuuskuntaa ja jäsenet hallitsevat sitä demokraattisella ääni per jäsen -periaatteella. Jäsenet saavat hyötynsä osuuskunnasta käyttämiensä palveluiden mukaan - eivät sijoituksensa mukaan. (Troberg 2014, 11-12.)

Osuuskunnan lähtökohtainen tarkoitus osuuskuntalain (421/2013, OKL) 1:5 §:n mukaan onkin olla tukemassa jäsentensä taloudenpitoa tai elinkeinonharjoittamista tarjoamalla niitä tukevia palveluita, vaikkakin toiminnan tarkoituksen voi osuuskunnan säännöissä määrittää toisenlaiseksi (Pöyhönen 2013, 48). Esimerkiksi Metsäliitto osuuskunnan tavoitteena on sen omistajien eli jäsentensä varallisuuden kasvattaminen. Lisäksi Metsäliitto tarjoaa yhtenä jäsenpalvelunaan sijoittamista. (Pöyhönen 2011, 227.)

3.1 Osuuskunnan perustaminen

Osuuskunnan perustamisesta on säädetty osuuskuntalain 2 luvussa. Jotta osuuskunta voidaan perustaa, on laadittava kirjallinen perustamissopimus kaikkien jäsenten allekirjoitettavaksi. Myös siinä tapauksessa, että osuuksia tai osakkeita annetaan muille kuin jäsenille, vaaditaan tällaisten osuuksien ja osakkeiden merkitsijöiden allekirjoitus perustamissopimukseen. (OKL 2:1 §.) Osuuskunnissa on olemassa erilaisia osuuksia kuten perusosuuksia ja lisäosuuksia, jotka tuottavat oikeuksia osuuskunnassa. Osuuden merkintämaksulla (tai osuusmaksulla) tarkoitetaan osuudesta osuuskunnalle suoritettavaa hintaa. Osuuskunnan osuuksien erona osakeyhtiön osakkeisiin on se, että ne eivät lähtökohtaisesti tuota mitään jako-osaisia oikeuksia ja niiden

tuottamat oikeudet perustuvat osuuskunnan sääntöihin. (Mähönen & Villa 2014, 120-121.) Kun jäsen allekirjoittaa perustamissopimuksen, hän merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osuuksia. Jos ei toisin sovita, merkintää ei voi enää peruuttaa sen jälkeen, kun kaikki osuudet on merkitty. Osakkeiden merkintää ja merkitsijää koskee sama ehto. (OKL 2:1 §.)

Perustamissopimuksessa täytyy osuuskuntalain 2 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan aina mainita:

- 1) sopimuksen päivämäärä;
- 2) kaikki perustajajäsenet ja kunkin merkitsemät osuudet;
- 3) osuudesta osuuskunnalle maksettava määrä (merkintähinta);
- 4) osuuden maksuaika; sekä
- 5) osuuskunnan hallituksen jäsenet.

Osuuskuntalain 2:2.1 §:n mukaan perustamissopimukseen on otettava tai liitettävä osuuskunnan säännöt. Yleensä ne otetaan liitteeksi, mutta ne on mahdollista myös sisällyttää perustamissopimukseen. Lain 2:3 §:n perusteella osuuskunnan säännöt voidaan laatia lyhyiksi - pakollisia määräyksiä ovat vain toiminimi, kotipaikka ja toimiala. Tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai säännöissä. (Pöyhönen 2013, 77-78.)

Sopimukseen on pakko merkitä päivämäärä, koska siitä lasketaan rekisteröintiin liittyvä kolmen kuukauden määräaika. Osuuskunta on ilmoitettava osuuskuntalain 2:8.1 §:n mukaan rekisteröitäväksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun perustamissopimus on allekirjoitettu. Jos ilmoitusta ei tehdä tässä ajassa, osuuskunnan perustaminen raukeaa. Silloin, jos osapuolet allekirjoittavat sopimuksen eri aikana, määräaika lasketaan viimeisestä allekirjoituksesta. Sopimuksessa on mainittava perustajajäsenistä täydellinen nimi ja osoite, luonnollisen henkilön asuinpaikka ja suomalainen henkilötunnus tai tämän puuttuessa syntymäaika, oikeushenkilöstä kotipaikka, rekisterinumero ja se rekisteri, johon oikeushenkilö on rekisteröity. Lisäksi perustamissopimuksessa on oltava kunkin merkitsemät osuudet sekä osuudesta maksettava määrä eli osuuden merkintähinta. (Mähönen & Villa 2014, 44.)

Sopimuksessa on tarpeen mainita osuuden ja osakkeen merkintähinta sekä maksuaika, koska näistä seikoista ei määrätä säännöissä. Osuuskuntalakiin ei sisälly säännöksiä osuuden tai osakkeen merkintähinnan vähimmäismäärästä. Tästä johtuen osuuden ja osakkeen merkintähinnan määrän määrittäminen kuuluu perustajien sopimusvapauteen. (Mähönen & Villa 2014, 44.) Osuuskuntalain 2:5 §:n mukaan osuuden ja osakkeen merkintähinta täytyy maksaa osuuskunnalle määräajassa joko yhdessä tai useammassa erässä siten, kuin perustamissopimuksessa on määrätty. Laissa ei kuitenkaan edellytetä, että osuuksien merkintähinnat on kokonaan maksettu ennen osuuskunnan rekisteröintiä. Osuuden merkintähinnasta on kuitenkin maksettava ennen rekisteröintiä se määrä, jonka jäsen on

sääntöjen mukaan velvollinen maksamaan liittyessään osuuskuntaan. Osakkeista rekisteröidään vain ne osakkeet, jotka on täysin maksettu, ja niitä vastaava osakepääoma. (Pöyhönen 2013, 79.)

Osuuskuntalain 2:2.3 §:n mukaan perustamissopimuksessa on mainittava osuuskunnan toimitusjohtaja, hallintoneuvoston jäsenet, tilintarkastajat ja toiminnantarkastajat (jos osuuskunnassa on tällainen elin). Rekisteröintiä varten heistä on oltava kaupparekisterilain (129/1979, KRL) 3a §:ssä tarkoitetut henkilötiedot: täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite ja kansalaisuus. Ilman suomalaista henkilötunnusta olevasta ulkomaalaisesta ilmoitetaan syntymäaika. Edellä mainitut tiedot on näin ollen hyvä ottaa myös perustamissopimukseen. (Mähönen & Villa 2014, 45.)

Kun perustamissopimus on allekirjoitettu, hallitus pitää ensimmäisen järjestäytymiskokouksensa. Kokouksessa valitaan hallituksen puheenjohtaja ja päätetään mahdollisen toimitusjohtajan toimisopimuksesta. On myös tarpeen päättää pankkitilin avaamisesta sekä sen käyttöoikeuksista. Pankkitilin avaamisen edellytyksenä on yleensä seuraavien asiakirjojen esittäminen: osuuskunnan perustamissopimus, osuuskunnan säännöt ja hallituksen pöytäkirja (tästä käyvät ilmi tilin avaaminen ja tilin käyttöön oikeudet). Muita hallituksen ensimmäisessä kokouksessa käsiteltäviä asioita ovat esimerkiksi osuuskunnan kirjanpidon ja vakuutusturvan järjestäminen. (Pöyhönen 2013, 84.)

3.2 Osuuskunnan jäsenyys

Osuuskunnassa on oltava vähintään yksi jäsen. Osuuskuntalain 3:1 §:n mukaan jäsenyyttä on haettava kirjallisesti hallitukselta ja jäsenyys alkaa sen jälkeen, kun hakemus on hyväksytty. Osuuskunnan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä jäsenyys alkavaksi esimerkiksi vasta sen jälkeen, kun osuuden merkintähinta (tai osuusmaksu) tai säännöissä määrätty osa siitä on maksettu. Hakemuksen hyväksymisen jälkeen jäsen saa jäsenyyteen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet, joita ovat muun muassa äänioikeus, palveluedut, osuuteen liittyvät taloudelliset oikeudet, päätösten moittimisoikeudet sekä osuuteen ja muiden mahdollisiin säännöissä määrättyihin maksuihin liittyvät velvoitteet. Osuuskunnalla on vapaus päättää siitä, hyväksyykö se jäsenehdokkaan tekemän hakemuksen vai ei. Tästä johtuen kenelläkään ei ole oikeutta vaatia pääsyä osuuskunnan jäseneksi. (Pöyhönen 2013, 61-62.)

Osuuskuntalain 4:14.1 §:n mukaan hallituksen on pidettävä osuuskunnan jäsenistä aakkosellista luetteloa eli jäsenluetteloa. Myös silloin, jos muut kuin jäsenet omistavat osuuksia ja osakkeita, tällaiset omistajat merkitään luetteloon (jäsen- ja omistajaluettelo). Luetteloon kirjataan jäsenen ja muun osuuden ja osakkeen omistajan nimi, osoite,

jäsenyyden alkamispäivä sekä hänen osuuksiensa ja osakkeidensa lukumäärä osuus- ja osakelajeittain. Entisistä jäsenistä on pidettävä luetteloa siihen asti, että osuuskunta on palauttanut osuuden siten kuin osuuskuntalain 17 luvussa säädetään. (Mähönen & Villa 2014, 63-64.)

Osuuskunnan jäsenyys on vapaaehtoisuuteen perustuvaa. Tästä johtuen jäsenellä on pääsääntöisesti oikeus koska vain erota osuuskunnasta syytä kertomatta. Osuuskuntalain 3:2 §:n mukaan eroamisesta on ilmoitettava osuuskunnalle kirjallisesti. Lain 26:10.1 §:ssä on säädetty, että eroamisilmoitus katsotaan toimitetuksi osuuskunnalle, kun se on annettu tiedoksi hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle tai muulle henkilölle, jolla on yksin tai yhdessä toisen kanssa oikeus edustaa osuuskuntaa. Säännöissä voidaan myös määrätä muusta tavasta, jolla osuuskunnan katsotaan ottaneen vastaan eroilmoituksen. (Pöyhönen 2013, 63.)

Jos esimerkiksi osuuskunta on laajapohjainen, voi olla tarpeen, että hallitus nimeää tietyn toimihenkilön vastaanottamaan eroilmoituksia. Tavallisesti osuuskunnalle osoitettu ja osuuskunnan toimipaikkaan toimitettu kirje riittää eroilmoituksen tekemiseen. Eroamisoikeutta on myös mahdollista rajoittaa osuuskuntalain 3:2.2 §:n perusteella jäsenyyden alussa. Säännöissä voidaan määrätä, että jäsenellä on oikeus erota vasta määräajan (enimmillään kolme vuotta) kuluttua jäsenyyden alkamisesta. Kun osuuskunta on vastaanottanut eroamisilmoituksen, jäsen on eronnut osuuskunnasta. Osuuskunnan säännöissä on kuitenkin mahdollista määrätä jäsenyyden lakkaamisesta huolimatta, että jäsenyyden tuottama oikeus osuuskunnassa jatkuu osuudesta maksetun palautuksen suorittamiseen asti. (Mähönen & Villa 2014, 64-65.)

Osuuskuntalain 3:3 §:n mukaan jäsen voidaan erottaa osuuskunnasta, jos hän on laiminlyönyt jäsenyydestä johtuvan velvollisuutensa. Tyypillisin peruste osuuskunnasta erottamiselle on se, että jäsen on jättänyt merkintämaksun maksamatta. Säännöissä voidaan määrätä myös muista erottamisperusteista. Tällainen voi esimerkiksi olla se, että jäsen tulee erotetuksi, jos hän ei ole lainkaan käyttänyt osuuskunnan tuottamia palveluja tai määrällisesti taikka ajallisesti vähemmän kuin säännöissä edellytetään. (Mähönen & Villa 2014, 65.) Sääntömääräiset erottamisperusteet on syytä laatia mahdollisimman selkeiksi erimielisyyksien välttämiseksi (Pöyhönen 2013, 64).

Osuuskuntalain 3:3.2 §:n mukaan erotettavalle jäsenelle on toimitettava kirjallinen ilmoitus erottamisperusteesta sekä erottamispäätöksen tekevältä osuuskunnan elimeltä vähintään kuukautta ennen erottamispäätöksen tekemistä. Näin varmistetaan se, että erotettavalla jäsenellä on mahdollisuus tulla kuulluksi ennen erottamispäätöstä. (Mähönen & Villa 2014, 65-66.) Jäsenen erottamisesta päätöksen tekee hallitus tai se osuuskunnan toimielin, joka sääntöjen mukaan päättää jäseneksi ottamisesta. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että

jäsenen erottamisesta päättää toinen osuuskunnan toimitus kuin jäseneksi ottamisesta. Erottamispäätöstä ei saa delegoida esimerkiksi osuuskunnan yksittäisen toimihenkilön tehtäväksi. Silloin, jos jäsen on erotettu muulla tavoin kuin osuuskunnan kokouksen päätöksellä, hänellä on oikeus vaatia asian siirtämistä osuuskunnan kokouksen päätettäväksi. Jäsenen täytyy tällöin toimittaa siirtoa koskeva kirjallinen vaatimus kuukauden kuluessa erottamispäätöksen ilmoituksesta lukien. (Pöyhönen 2013, 64-65.)

Osuuskuntalain 3:3.5 §:n mukaan osuuskunnasta erotetulla jäsenellä on oikeus moittia osuuskunnan kokouksen erottamispäätöstä tuomioistuimessa. Tämä on pakottava oikeus eli sitä ei ole mahdollista poistaa sääntömääräyksellä. Jos tuomioistuimen lainvoiman saaneessa päätöksessä tai välimiesoikeuden päätöksessä todetaan osuuskunnan kokouksen erottamispäätöksen olevan pätemätön, laittomasti erotetulla on oikeus saada osuuskunnalta korvaus jäseneduista, jotka hän on menettänyt, ja jos erottamispäätös on kumottu, jäsenyys palautuu. (Mähönen & Villa 2014, 66.)

Jäsenen ero tulee pääsääntöisesti voimaan silloin, kun osuuskunta on vastaanottanut eroilmoituksen. Poikkeuksena tähän on jäsenyyden alkuaika, jolloin eroamisoikeutta voidaan sääntömääräyksellä lykätä määräajan (maksimissaan kolme vuotta.) Erottaminen tulee voimaan heti, jos jäsen on erotettu osuuskunnan kokouksen päätöksellä. Silloin puolestaan, jos erottamisesta on päättänyt osuuskunnan muu toimitus eikä erotettu ole vaatinut asian siirtoa osuuskunnan kokoukselle, erottaminen tulee voimaan kuukauden kuluttua siitä, kun erottamispäätös on annettu erotetulle tiedoksi. (Pöyhönen 2013, 65.)

3.3 Osuuskunnan hallinto

Osuuskunta on Suomessa laajimmin omistettu yritysmuoto, jonka laaja omistajuuspohja on esillä erityisesti kuluttaja- ja palveluostoiminnassa. Osuuskaupan jäsen (asiakasomistaja) on yhtä aikaa sekä jäsen että omistaja. Asiakasomistajat omistavat yhden osuuden omasta osuuskaupastaan ja ovat näin ollen tasavertaisia keskenään. (Troberg 2014, 46.)

Osuuskunnan hallintorakenteissa ja päätöksenteossa toteutuvat demokratia ja tasa-arvo. Tätä demokraattista rakennetta kuvastaa se, että osuuskunnissa yleensä vallitsee jäsen ja ääni -periaate. Jäsen ja ääni -periaate takaa jokaiselle jäsenelle yhtäläisen vaikutusmahdollisuuden ja estää sen mahdollisuuden, että kenelläkään omistajalla ei ole hallitsevaa roolia päätöksenteossa. Päätöksenteko on täten luonnostaan hajaantunutta. Kaikki jäsenet eivät ymmärrä osallistumismahdollisuuttaan ja eivät käytä tätä ainutlaatuista osallistumiskanavaansa yrityksen päätöksenteossa. Osuuskunnilla onkin paljon kehittämisen varaa siinä, miten he informoivat jäseniään osuustoiminnallisesta omistajuudesta.

Osuuskunnan päätöksenteon demokraattinen luonne tuo yritykselle lisäarvoa, jos se on sujuvaa ja osuuskunnan hallintohenkilöillä on riittävä taloudellinen osaaminen. Päätöksentekoon saadaan osaamista, tietoa, vastuunjakamista ja eri ihmisten arviointikykyä. (Troberg 2014, 54.)

Osuuskunnan hallintoelimiin kuuluvat osuuskunnan kokous ja hallitus. Muita mahdollisia hallintoelimiä ovat edustajisto, hallintoneuvosto ja toimitusjohtaja. Lisäksi osuuskunnalla on oltava tilintarkastaja siten kuin osuuskuntalain 7 luvussa ja tilintarkastuslaissa on säädetty. (Mähönen & Villa 2014, 68.) Edustajistoa käytetään yleensä siinä tapauksessa, kun osuuskunnan jäseniä on niin paljon, että jäsenten kokoontuminen osuuskunnan kokoukseen ei ole käytännössä mahdollista. Tällöin jäsenet osallistuvat hallinnointiin valitsemalla edustajiston. Hallintoneuvoston käyttö puolestaan riippuu siitä, tarvitaanko jäsenkunnan edustajista koostuvaa toimielintä valvomaan hallituksen ja toimitusjohtajan toimintaa osuuskunnan tai edustajiston kokouksien välillä. Toimitusjohtajaa tarvitaan viimeistään siinä vaiheessa, kun toimiva organisaatio osuuskunnan kasvaessa kokee tarvitsevansa johtajan. (Pöyhönen 2013, 126.)

3.3.1 Hallitus

Osuuskuntalain 6:2.1 §:n mukaan osuuskunnan hallituksen tehtävänä on huolehtia osuuskunnan hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (yleistoimivalta). Yleistoimivallalla tarkoitetaan sitä, että hallitus on kelpoinen edustamaan osuuskuntaa kaikissa niissä asioissa, jotka koskevat osuuskuntaa, sekä tekemään osuuskunnassa päätöksiä toimivaltansa rajoissa. Hallituksen tehtävänä on myös vastata siitä, että osuuskunnan kirjanpito ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Hallituksessa on oltava yhdestä viiteen varsinaista jäsentä, ellei säännöissä ole toisin määrätty. Ainakin yksi varajäsen on oltava silloin, kun hallitukseen kuuluu vähemmän kuin kolme jäsentä. (Mähönen & Villa 2014, 102, 105.)

Osuuskunnan kokous valitsee jäsenet hallitukseen, mikäli säännöissä ei määrätä, että hallintoneuvosto valitsee jäsenet. Säännöissä voidaan myös määrätä, että vähemmän kuin puolet hallituksen jäsenistä valitaan muussa järjestyksessä. Silloin, jos osuuskunnalla on hallintoneuvosto, se lähes aina käytännössä valitsee hallituksen - muulloin valinnan tekee osuuskunnan kokous. (Pöyhönen 2013, 137.) Hallituksen jäsenyys on henkilökohtainen ja valittavan jäsenen täytyy olla oikeustoimikelpoinen. Hallituksen jäsenenä ei näin ollen voi olla oikeushenkilö eikä alaikäinen tai sellainen henkilö, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. (Mähönen & Villa 2014, 106.)

Pääsääntönä on, että hallituksen jäsenen toimikausi jatkuu toistaiseksi. Määräaikaisesta toimikaudesta voidaan määrätä osuuskunnan säännöissä. Toimikausi päättyy ja vastaavasti uuden jäsenen toimikausi alkaa silloin, kun uuden jäsenen valinnasta päättävä osuuskunnan kokous päättyy (jos ei säännöissä toisin ole määrätty). Hallituksen jäsen voi erota tehtävästään ennen kuin toimikausi on päättynyt. Eroamisesta täytyy ilmoittaa hallitukselle. Jos eroavaa jäsentä ei ole valittu osuuskunnan kokouksessa, jäsenen on ilmoitettava myös hänet valinneelle hallintoelimelle. (Pöyhönen 2013, 142.)

3.3.2 Osuuskunnan kokous

Lähtökohtaisesti äänivalta on osuuskunnassa niin, että jokaisella jäsenellä on yksi ääni. Jäsenet käyttävät ääni- ja päätösvaltaansa osuuskunnan kokouksessa, joka voi olla OKL 5:4.1 §:n mukaisesti varsinainen kokous tai OKL 5:4.2 §:n mukaisesti ylimääräinen kokous. Varsinainen kokous on pidettävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun tilikausi on päättynyt (ellei säännöissä ole määrätty tätä aiempaa ajankohtaa). (Mähönen & Villa 2014, 69.) Osuuskunnan kokous tai kokoukset voidaan tarpeen mukaan korvata kaikkien jäsenten yksimielisillä päätöksillä (OKL 5:1 §). Jäsenet voivat yksimielisinä päättää osuuskunnan kokoukselle kuuluvasta asiasta ilman, että varsinaista kokousta pidetään. Päätös täytyy kirjata, päivätä, numeroida sekä allekirjoittaa. Silloin, jos osuuskunnassa on enemmän jäseniä kuin yksi, vähintään kahden heistä on allekirjoitettava päätös. Tämän lainkohdan tarkoituksena on yksinkertaistaa vuosikokousasioiden käsittelyä pienissä osuuskunnissa. Tarvittavat päätökset voidaan tehdä ilman kokousta ja kokous pitää vain, jos yksimielisyyttä ei saavuteta. (Pöyhönen 2013, 213.)

Varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa pakollisesti päätettävät asiat on säädetty osuuskuntalain 5 luvun 4 §:ssä. Kokouksessa on päätettävä:

- ”1) tilinpäätöksen vahvistamisesta, mikä emo-osuuskunnassa käsittää myös konsernitilinpäätöksen vahvistamisen;
- 2) taseen osoittaman ylijäämän käyttämisestä;
- 3) vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille, hallintoneuvoston jäsenille ja toimitusjohtajalle;
- 4) hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten, tilintarkastajan ja toiminnantarkastajan valinnasta, jollei laissa säädetä tai säännöissä määrätä toisin näiden toimikaudesta tai valinnasta ja
- 5) muista sääntöjen mukaan varsinaisessa osuuskunnan kokouksessa käsiteltävistä asioista.”

Osuuskunnan kokouksessa päätösvalta on jäsenillä. Lähtökohtana on, että jokaisella osuuskunnan jäsenellä on oikeus osallistua osuuskunnan kokoukseen ja käyttää siellä

puhevaltaa. Jotta jäsen voi osallistua, hänen on oltava merkitty jäsenluetteloon tai hän on OKL 4:1.1 §:n mukaisesti ilmoittanut saantonsa osuuskunnalle ja esittänyt siitä selvityksen. Osuuskunnan jäsenellä on myös ehdotuksenteko-oikeus. Jäsenellä on siis oikeus saada asiansa osuuskunnan kokouksen käsiteltäväksi, jos hän vaatii sitä kirjallisesti hallitukselta hyvissä ajoin. Osuuskunnan osuuden tai osakkeen omistajalla ei ilman jäsenyyttä ole ehdotuksenteko-oikeutta. (Mähönen & Villa 2014, 72-73.)

Osuuskuntalain 5:17 §:n mukaan osuuskunnan kokous on aina pidettävä osuuskunnan kotipaikassa, ellei säännöissä ole mainintaa muusta kokouspaikasta. Osuuskunnan kokouksen kutsuu koolle hallitus tai mahdollinen hallintoneuvosto. Kokouksen koollekutsuja päättää kokouksen ajasta, paikasta sekä käsiteltävistä asioista. Kutsu osuuskunnan kokoukseen täytyy toimittaa aikaisintaan kahta kuukautta ja viimeistään viikkoa ennen kokousta. Säännöissä voidaan myös asettaa jäsenen osuuskunnan kokoukseen osallistumisen edellytykseksi ilmoittautuminen osuuskunnalle viimeistään tiettyinä päivinä. Tämä päivä voi aikaisintaan olla kymmenen päivää ennen kokousta. (Pöyhönen 2013, 185-186.)

Osuuskuntalain 5:19 §:n mukaan kutsussa on aina oltava osuuskunnan nimi, kokousaika ja -paikka sekä kokouksessa käsiteltävät asiat. Jos kokouksessa ei käsitellä muita asioita kuin sääntöjen mukaan varsinaiselle osuuskunnan kokoukselle kuuluvat asiat, riittää, että kutsussa mainitaan ”kokouksessa käsitellään sääntöjen x §:n mukaiset asiat”. Kutsu on lähetettävä jokaiselle jäsenelle, jonka osoite on osuuskunnan tiedossa, jollei säännöissä ole toisin määrätty. (Pöyhönen 2013, 188-189.)

3.4 Osuuskunnan rahoitus

Osuuskuntien sääntely tapahtuu Suomessa 1.1.2014 voimaantulleella osuuskuntalailla. Tätä lakia sovelletaan Suomessa rekisteröityihin osuuskuntiin, jollei sitä muussa laissa ole toisin säädetty. Vuonna 2013 säädetyn osuuskuntalain tavoitteena on ollut kilpailukykyinen ja joustava osuuskuntalaki, joka palvelee nykyisiä osuuskuntia, niiden jäseniä ja toimintatapoja aikaisempaa paremmin. Osuuskuntalain säätämällä on myös haluttu mahdollistaa jo olemassa olevien ja uusien osuuskuntien toiminnan, jäsenistön ja osuuskunnan rahoituksen kehittämisen vastaamaan nykyaikaisen osuuskuntamuotoisen yritystoiminnan tarpeita. Uudistuksen yksi päätarkoituksista osuuskuntatoiminnalle olikin mahdollistaa osakeyhtiöiden kanssa kilpailukykyiset ja tasaveroiset pääomahankinta- ja rahoitusjärjestelyt. Osuuskuntien pääoman hallinta, kuten pääomarakenne ja sen muutokset, rahoitus, rahoitusvälineet ja varojen käyttö ovat erityisesti uudistuneet. (Immonen, Ossa & Villa 2015, 13-14.)

Yrityksen (osakeyhtiön tai osuuskunnan) omistuksen keskeinen elementti on sen oikeus yrityksen toiminnan ylijäämään eli voittoon. Osuuskunta, kuten osakeyhtiökin, on taloudellista toimintaa harjoittava yritys. Osuuskunnan keskeisiä tunnuspiirteitä jotka eroavat osakeyhtiöstä ovat osuuskunnan omistusrakenne ja laissa oletetut oikeudet ylijäämään sekä osuuspääoman osalta sen muuttuvuus jäsenyyden perusteella. Omistusrakenteissa on myös suuria eroja; kun osuuskunnan omistavat sen jäsenet niin osakeyhtiön omistavat sen osakkeiden omistajat. (Immonen ym. 2015, 16.)

Osuuskuntalain 16:5 §:n mukaan ilman sääntömääräyksiä osuuskunnan ylijäämää (voitto) ei voida jakaa osuuskunnan toiminnan aikana vaan se kuuluu osuuskunnalle itselleen. Mikäli tällaista sääntöä ei ole määrätty niin jako toimitetaan sen mukaan kuin jäsenet ovat käyttäneet hyväkseen osuuskunnan palveluita. Osakeyhtiössä voitto lähtökohtaisesti jaetaan osakkeille ja maksetaan osakeomistuksen määrän perusteella osakkeenomistajille. Osuuskuntalaissa ei siis ole osakeyhtiölain 1:5 §:ää vastaavaa oletettavaa ylijäämän eli voiton tuottamisesta jäsenille, osuuden tai osakkeiden omistajille. (Immonen ym. 2015, 16.)

Osuuskuntalain 1:2.1 §:n mukaan, kun osuuskunta rekisteröidään, niin siitä syntyy jäsenistään erillinen oikeushenkilö. Oikeushenkilöllisyys onkin osuuskunnan keskeisin piirre. Oikeushenkilöllisyydellä tarkoitetaan sitä, että osuuskunta omistaa täydellisesti oman omaisuutensa, mutta myös sitä, että se voi itsenäisesti kantaa ja vastata siitä. Jäsenten suhde osuuskuntaan määräytyy osuuskuntalain ja sääntöjen perusteella, eivätkä he omista osuutta osuuskunnan omaisuudesta. Jäsenten sekä osuuskuntien ja osakkeiden omistajien rajoitettu vastuu osuuskunnan velvoitteista on toinen keskeinen tunnusmerkki osuuskunnassa. Osuuskuntalain 1:2.2 §:n mukaan osuuskunnan jäsenet ja muut osuuskuntien ja osakkeiden omistajat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osuuskunnan velvoitteista. (Immonen ym. 2015, 17.)

Toisaalta osuuskunnan säännöissä voidaan kuitenkin määrätä lisämaksuvelvollisuudesta (OKL 13 ja 14 luvut). Osuuskuntalain 13:1.1 §:n mukaan säännöissä voidaankin määrätä, että osuuskunnan kokous voi päättää ylimääräisten maksujen perimisestä, osuuskunnan toiminnan aikana ilmenevään säännöissä määrättyyn tarpeeseen. Säännöissä tulee myös mainita tällöin maksuvelvollisuuden perusteet sekä se, kuinka paljon ylimääräisiä maksuja voidaan enintään määrätä jäsenen suoritettavaksi tilikauden aikana. Osuuskuntalain 14:1.1 §:n mukaan säännöissä voidaan määrätä, että mikäli konkurssiin tai selvitystilaan asetetun osuuskunnan omat varat eivät riitä velkojen maksuun niin siinä tapauksessa jäsenet vastaavat osuuskunnan veloista. Ylimääräisen maksun maksuvelvoite ja vastuu osuuskunnan veloista voidaan säännöissä määrätä vain osuuskunnan jäseniä velvoittavaksi, eikä täten voida kohdistaa esimerkiksi osuuskunnan osakkeenomistajalle joka ei ole jäsen. (Immonen ym. 2015, 17-18.)

Osuuskunnalle tyypillinen piirre on myös sen vaihtuva jäsenistö ja sen mukaisesti muuttuva osuuspääoma, joka tulee selville osuuskuntalain 1 luvun 3 §:n 1 momentissa, jossa kerrotaan, että osuuskunnan jäsenmäärä, osuuksien lukumäärä ja osuuspääoma ovat vaihtuvia. Osuuskuntalaissa ei ole säännöksiä osuuden merkintähinnan eikä osuuspääoman vähimmäismäärästä, mutta jokaisen jäsenen on silti otettava vähintään yksi osuus. Osuuskuntalain 2:4 §:n mukaan osuuksia on oltava vähintään yksi, josta osuuspääomaan on merkittävä vähintään yksi sentti osuuden merkintämaksuksi. Toisaalta osuuskunnalla voi sääntöjen perusteella olla osuuspääoman ja osuuksien lisäksi myös osakepääoma ja osakkeita, josta kerrotaan osuuskuntalain 1 luvun 3 §:n 2 momentissa. Osuuskunta voi vapaasti päättää osakepääomansa määrästä, koska osakerahoitus on tarkoitettu osuuspääomarahoitusta täydentäväksi rahoituskeinoksi, joten vähimmäisosakepääomavaatimuksia ei siis ole. Osuuskunnalle pakollinen tase-erä on vararahasto, jota tulee kartuttaa toiminnan aikana siirtämällä sinne tietty määrä toiminnan tuloksesta eli ylijäämästä, kunnes se on kasvanut vähintään 2500 euron suuruiseksi. (Immonen ym. 2015, 18-19.)

Osuuskunnat - samoin kuten osakeyhtiöt ja muutkin yritykset - tarvitsevat pääomaa, jotta voivat harjoittaa liiketoimintaa. Pääomaa tarvitaan sen vuoksi, että yritysten täytyy suorittaa maksuja tuotannontekijöistä ennen kuin ne itse saavat maksuja tuottamistaan tavaroista tai palveluista. Pääomaa tarvitaan myös investointien rahoittamiseen. Rahoitus jaetaan perinteisesti tulorahoitukseen ja yritykseen tehtyihin oman ja vieraan pääoman ehtoiisiin sijoituksiin. Tulorahoituksella tarkoitetaan tässä tapauksessa osuuskunnan päättyneeltä tilikaudelta laaditun tilinpäätöksen tuloslaskelman osoittamaa ylijäämää eli voittoa. Tulorahoituksena pidetään myös yrityksen liiketoiminnastaan saamia tuottoja. Osuuskuntaan tehdyt pääomansijoitukset jaotellaan riippuen niiden taloudellisesta luonteesta sekä niitä koskevasta sääntelystä oman ja vieraan pääoman ehtoiisiin sijoituksiin. (Immonen ym. 2015, 23-24.)

4 Osuuskuntatyypit Suomessa

Osuuskuntia voidaan tyypitellä monella eri tavalla. Tyypittely on haastavaa, koska monet osuuskunnat toimivat useissa eri rooleissa. Esimerkiksi S-ryhmä on suuri kuluttajaosuuskunta, jolla on myös oma palveluostoiminnallinen S-pankki. Monet osuuskunnat ovat monialaisia siten, että ne fokuoivat jäsenistöönään tarjoamalla jäsenille tuotteita ja palveluita useassa eri roolissa. Osuuskuntien luokittelun yhteydessä on hyvä pitää tämä mielessä. Osuuskunnat ovat erilaisia eri osuuskuntatyypienkin sisällä. Tämä tarkoittaa sitä, että omistajilla on erilaiset tarpeet ja odotukset joilla he ovat mukana osuustoiminnassa. Yhdenvertaisuuden toteutuminen voi olla haasteellista esimerkiksi pieniä ja suuria tuottajajäseniä sisältävissä tuottajaosuuskunnissa. (Troberg 2014, 21.)

2000-luvulta lähtien on Suomessa käytetty usein seuraavanlaista osuuskuntien tyypittelyä niiden pääroolin mukaisesti:

- Tuottajaosuustoiminta johon kuuluvat muun muassa metsäosuuskunnat, liha- ja eläinseuran osuuskunnat ja osuusmeijerit
- Kuluttajaosuustoiminta johon kuuluvat muun muassa osuuskaupat, sähköosuuskunnat ja vesiosuuskunnat.
- Palveluosuustoiminta johon kuuluvat osuuspankit ja keskinäiset vakuutusyhtiöt jotka toimivat pitkälti samoin peruseräillä kuin osuuskunnat.
- Pienosuustoiminta joka kattaa henkilöstöomisteiset osuuskunnat (työosuuskunta), jotka voivat olla monialaisia tai yhteen toimialaan keskittyviä osuuskuntia muun muassa laskutusosuuskunta ja opiskelijaosuuskunta. (Troberg 2014, 21-24.)

Suomessa oli vuoden 2016 lopussa 4315 osuuskuntaa rekisteröitynä kaupparekisteriin (Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä 2017). Näistä taloudellisesti merkittävimpiä ovat osuuskaupat, tuottajaosuuskunnat ja osuuspankit (Valtiovarainministeriön luonnos: Osuuspääoman korkeiden verovapaus poistumassa 2014).

4.1 Työosuuskunta

Työosuuskunnat ovat henkilöstöomisteisia yrityksiä, joiden kautta osuuskunnan jäsenet myyvät työtänsä markkinoille. Työosuuskunnassa täten työllistytään. Työosuuskunta voi olla yhden tietyn toimialan tekijöiden liittoutuma tai se voi toimia samanaikaisesti useilla eri toimialoilla. Työosuuskunnat voidaan jakaa karkeasti kahteen eri tyyppiin. Ensimmäisen muodostavat jonkin tietyn liiketoimintaidean ympärille kehkeytyneet osuuskunnat, joilla on kiinteä organisaatio ja jotka pyrkivät jatkuvasti kehittämään toimintaansa kilpailussa pärjäämiseksi. Toisen muodostavat niin kutsutut sosiaaliset osuuskunnat, joiden keskeinen tarkoitus on jäsenten tai muiden vaikeasti työllistyvien työmarkkina-aseman parantaminen ja vahvistaminen. (Moilanen ym. 2014, 75-76.)

Työosuuskuntien lähihistoriassa on nähtävissä kaksi selkeää aaltoa: 1990-luvulla hallitseva näky olivat työttömien perustamat monialaiset osuuskunnat, 2000-luvun vaihe puolestaan oli asiantuntijaosuuskuntien ja luovien alojen osuuskuntien nousukausi. Sitten työosuuskuntien määrä on vakiintunut noin reiluun tuhanteen, joista kaikki eivät kylläkään toimi aktiivisesti. Uusia osuuskuntia perustetaan edelleen, mutta selvästi havaittavaa työosuuskuntien kolmatta nousua ei ole vielä näkyvissä. Osuuskuntia perustetaankin nykyään yhä useimmin

tuottamaan palveluja omalle taustayhteisölle. Tästä kertovat esimerkiksi erilaiset lähiruoka-osuuskunnat, laajakaistaosuuskuntien perustaminen ja vesiosuuskuntien voimakas kasvu. (Moilanen ym. 2014, 101.)

Laajemmin tarkasteltuna työosuustoiminnassa on useimmiten kyse yhteisyrityksistä samalla toimialalla. Monialaisten osuuskuntien toiminta on yksinkertaisimmillaan sitä, että jäsenet työskentelevät vain itsenäisesti ja pelkästään lasku- ja rahaliikenne kulkevat yhteisen yrityksen kautta. Monessa maassa tämän tapaisia osuuskuntia pidetään enemmänkin laskutuspalvelua tarjoavina markkinointiosuuskuntina eikä tilastoida henkilöstön omistamina yrityksinä tai työosuuskuntina. Kun raaputetaan työosuuskunta-sanan pintaa, sen alta paljastuu moninaisia todellisuuksia. Suomessa henkilöstön omistamissa osuuskunnissa on eroteltavissa ainakin viisi erityyppistä osuuskuntarakennetta:

1. Työntekijöiden omistamat yhteisyritykset, jotka toimivat rajatulla toimialalla ja joissa valtaosa yrityksen omistajajäsenistä työskentelee ensisijaisesti omassa yhteisyrityksessä sitoutuneena sen tavoitteisiin.
2. Itsenäisesti työskentelevien ihmisten taustayhteisö, jossa jokaisella jäsenellä on oma liikeideansa ja vain laskutus, palkanmaksu ja muu yritystoiminnan hallinto on järjestetty yhteisen osuuskunnan kautta. Yksittäiset jäsenet eivät välttämättä tunne toisiaan.
3. Työttömien perustamat osuuskunnat, joissa keskeisimpänä tavoitteena on irtipääsy työttömyydestä. Uusien työmahdollisuuksien ohella osuuskunnat luovat jäsenillensä keskinäisen tuen verkoston, jossa uskallus ja luottamus omiin kykyihin pääsevät vahvistumaan ja kasvamaan.
4. Opiskelijaosuuskunnat jotka ovat yrittäjyyskasvatuksen väline ammattikorkeakouluissa, ammattiopistoissa ja lukioissa. Tavoitteena on enemmänkin yrittäjyyteen tutustuminen ja yrittäjyyden opettelu kuin oman elannon hankkiminen varsinaisella jae-tulla liiketoiminnalla.
5. Harrastuksen ympärille perustetut osuuskunnat, joissa ideana on luoda vakaa ja laillinen perusta yhteisön rahaliikenteelle ja taloudelliselle toiminnalle. Varsinaista tuotto- tai työllistymisodotuksia ei yleensä ole, vaan kyse voi olla sivutuloista oman kokoaikatyön ohessa. (Moilanen ym. 2014, 102-103.)

Perinteisesti työosuuskuntien perustajat arvostavat yhteisöllistä yrittämistä ja haluavat säilyttää oikeuden palkansaaajan soviteltuun työttömyysturvaan, mikä on mahdollista vähintään seitsemän jäsentä sisältävissä osuuskunnissa. Suomalaisissa työosuuskunnissa onkin keskimäärin kymmenen jäsentä. (Moilanen ym. 2014, 104.) Pelkästään sillä, että osuuskunta kutsuu itseään esimerkiksi työosuuskunnaksi, ei ole vaikutusta työttömyysturvan kannalta. Arvio siitä, onko kyseessä työsuhte, tehdään sen perusteella minkälaista toimintaa osuuskunta harjoittaa.

(Ansiopäivärahan työssäoloehto kertyy osuuskunnassa, jos kyseessä on aito työsuhde 2016.) Eniten työosuuskuntia on Uudenmaan sekä Pirkanmaan maakunnissa ja yleisin toimiala on monitoimiala, joka kattaa noin 40 prosenttia kaikista työosuuskunnista (Moilanen ym. 2014, 104).

Osuuskuntayrittäjiä näyttää yhdistävän yleisellä tasolla kaksi asiaa. Ensinnäkin yleensä työosuuskuntia ei perusteta rikastumisen vuoksi, vaan oman ja lähiyhteisön toimeentulon turvaamiseksi. Toisaalta riskien ottamista vältellään ja osuuskuntayrittäjät ovat turvallisuushakuisia. Alityöllistymisen tilanteissa nähdään tärkeänä toimeentulon jatkuvuus sovitellun työttömyysturvan muodossa. Hieman yleistäen väittäen osuuskuntia perustavat ihmiset, jotka yrittäjäriskin ja yksinäisen vastuunkantamisen vuoksi eivät lähtisi yksinyrittäjiksi. (Moilanen ym. 2014, 104.)

4.2 Laskutusosuuskunta

Laskutusosuuskunta nimeä on käytetty laskutuspalvelua tarjoavista yrityksistä. Laskutuspalvelua käyttävät henkilöt eivät kuitenkaan liity palvelua tarjoavan osuuskunnan tai yhtiön jäseneksi vaan hoitavat sen kautta vain laskutuksen. Heitä kutsutaan yleensä nimellä kevytyrittäjä. (Zervant, Ukko vai Eezy? Pienyrittäjän palvelut vertailussa 2016.) Suomessa arvioidaan olevan noin 70 000 kevytyrittäjää ja tunnetuimmat palvelut ovat Ukko.fi, jolla on 39 000 käyttäjää ja Eezy.fi, jolla on reilut 20 000 käyttäjää (Itsensä työllistäjien määrä kasvaa - vaihtoehto perinteiselle palkkatyölle ja omalle yritykselle 2016; Helpompi kuin oma yritys 2017).

Kevytyrittäjä on henkilö joka työllistää itsensä laskutuspalvelun kautta. Kevytyrittäjä termi kuvastaa henkilön työskentelytapaa. Hän toimiikin varsin itsenäisesti, hankkimalla omat asiakkaansa, määrittelemällä työnsä hinnan sekä päättämällä milloin työnsä tekee. Tätä pidetään työn yrittäjämäisenä osuutena. Toisaalta henkilöllä ei ole yrittäjälle kuuluvaa byrokratiaa ja paperitöitä, vaan laskutuspalvelu huolehtii laskujen lähettämisestä, rahaliikenteestä, tarvittaessa rahojen perinnästä sekä tilittää palkkaan liittyvät kulut ja maksut vakuutusyhtiöille, verottajalle ja muille tarvittaville tahoille. (Avainsana: kevytyrittäjä 2017). Näin ollen laskutusosuuskunta hoitaa laskutuksen asiakkaidensa puolesta ja auttaa siten ihmisiä työllistymään yrittäjämäisesti alallaan (Kevytyrittäjille uusi laskutuspalvelu - OP-ryhmä tuo oman välineen helpottamaan yrittäjyyttä 2017).

Kaikki yrittäjämäisesti toimivat ihmiset eivät kuitenkaan tahdo perustaa omaa yritystä. Lain-säädännön mukaan ainoastaan yritys voi laskuttaa toista yritystä tai yksityistä henkilöä. Yksityishenkilö voi saada tuloja vain palkkana tai siihen rinnastettavana työkorvauksena. Oman yrityksen perustaminen ei ole kovin vaikeaa tai kallista, mutta yrityksen hoito vaatii taloushallinnon osaamista ja jatkuvaa kirjanpitoa. Tästä syystä monet eivät ymmärrettävästi

halua perustaa omaa yritystä. Laskutuspalvelu voikin olla hyvä valinta kaikille, jotka tekevät lyhytaikaisia töitä, joista pitäisi lähettää lasku. Tyypillisiä työntekijäryhmiä kevytyrittäjänä ovat muun muassa taiteilija, kääntäjä, siivoaja, valokuvaaja, rakennusmies, remonttiporukka, konsultti, kouluttaja, freelancer, muusikko ja bändit sekä eläkeläinen. (Laskutuspalvelu - Laskuta ilman omaa yritystä 2015.)

1.5.2017 alkaen laskutuspalveluita käyttävät kevytyrittäjät ovat kuuluneet YEL-vakuutuksen piiriin ja se on pakollinen, mikäli vuosittaiset työtulot ylittävät 7645,25 euroa. Työttömyysturvain mukaan vuoden 2016 alusta kevytyrittäjät on tulkittu työttömyysturvassa yrittäjiksi, joten tähänkään saakka kevytyrittäjänä tehdyt työt eivät ole kerryttäneet palkansaajien työttömyyskassan työssäoloehtoita. Uuden tulkinnan myötä YEL-vakuutuksen alaiset henkilöt voivat kerryttää työssäoloehtoita liittymällä yrittäjien työttömyyskassaan, johon liittymisen vuosityötulon alaraja on 12 564 euroa. Kriittisin kohta työttömyysturvan kannalta on päätoimisuuden ja sivutoimisuuden arviointi. (Mikä ihmeen YEL? 2017.) Päätoiminen yrittäjä ei ole oikeutettu työttömyysetuuteen (Yrittäjä ja työttömyysturva 2017).

4.3 Opiskelijaosuuskunta

Osuuskunta on tänä päivänä laajasti käytössä yrittäjäyyskasvatuksen ja yrittäjäyysopintojen työkaluna. Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa käytetään usein osuuskuntaa projektimuotoiseen oppimiseen muun opetuksen ohella, kun ammattikorkeakouluissa on tiimiyrittäjäyys yleistyneenä menetelmänä eli kokonaisvaltainen yrittäminen ja oppiminen tiimiyrittäjäyksen, osuuskunnan kautta. (Osuuskunta yrittäjäyyskasvatuksessa ja oppimisvälineenä 2013.)

Opiskelu ja yrittäminen yhdessä tukevat ja kannustavat, mutta tuovat mukanaan myös haasteita liittyen yhteiseen päätöksentekoon ja organisointiin. Suurin osa opiskelijayrityksistä on valinnut osuuskunnan yritysmuodokseen. Tämä valinta luultavasti johtuu siitä, että osuustoiminta on jo lähtökohtaisesti yhdessä yrittämistä. Lisäksi opiskelijaosuuskunta vaatii vain pienen pääomapanostuksen, joten se on kohtuullisen helppo perustaa ja opiskelijat voivat perustamisvaiheessa muokata yrityksen sääntöjä joustavasti. Osuuskuntamuotoiseen yrittäjäyteen liitetään myös erilaisia arvoja kuten demokraattisuus, tasapuolisuus, rehellisyys ja paikallinen ja yleisesti kestävä kehitys. Opiskelijaosuuskuntaa perustaessaan opiskelijat voivat suunnata toiminnan rakentamisen erityisesti yhteistä osaamista- ja toimijoille hyötyä tuottavaksi. (Hyntinkoski 2012.)

Perustamassaan osuuskunnassa opiskelijat saavat ja pääsevät olemaan osallisena itsenäisessä yritystoiminnassa. Osuuskunnan kautta he oppivat käytännön yritystoimintaan liittyviä rutiineja ja riskien hallintaa ja ovat itse vastuussa sen toiminnasta. Oman osuuskunnan kautta

hoidetaan myös toimeksiantoihin liittyvät veloitteet, kuten laskutus, sopimukset ja työnantajamaksut. (Yrittäjyysoppia osuuskunnassa 2017.) Opiskelijaosuuskunnat nähdäänkin tekemällä oppimisen apuvälineenä, joissa on todellisia työtehtäviä ja tilanteita. Opiskelijoilla voi olla myös taloudellisia tarpeita ja parhaimmillaan opiskelijaosuuskunnat voivat tuottaa opiskelijoilleen lisäansioita, mikäli sillä on tarpeeksi asiakkaita ja tilauksia. Osuuskunnan oma osuus on 5-25 %, jonka jälkeen opiskelijalle jää loppuosuus. Siltikin opiskelijaosuuskunnan tärkein tehtävä sen omistajajäsenille eli opiskelijoille on oppiminen. (Hytinkoski 2016.)

Oppilaitososuuskunnat alentavat yrittäjäksi ryhtymisen kynnystä. Esimerkiksi Tampereen ammattikorkeakoulussa perustetuista opiskelijaosuuskunnista melkein kaikki ovat jääneet toimiviksi yrityksiksi myös opiskelijoiden valmistumisen jälkeen. (Yrittäjyysoppia osuuskunnassa 2017.) Kaikki opiskelijat eivät välttämättä ryhdy opiskelijaosuuskunta-opiskelun jälkeen yrittäjiksi, mutta heillä on kuitenkin käytännön kokemusta yhteisyrittäjyydestä (Hytinkoski 2012).

4.3.1 Opiskelijaosuuskuntien historiaa

Vuodesta 1993 toiminnassa olevaa Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiaa on pidetty oppilaitososuuskuntamuotoisen opiskelun suunnannäyttäjänä (Mikä on Tiimiakatemia 2017). Tiimiakatemian innostavat yrittäjyyden oppimisen menetelmät tunnustetaan aidoiksi uudistajiksi, koska ne nostavat pintaan vahvoja tunteita niiden puolesta sekä niitä vastaan. Johannes Partasen perustama Jyväskylän ammattikorkeakoulun yrittäjyyden erikoisyksikkönä toimiva Tiimiakatemia synnyttää rohkeasti uutta yrittäjyyttä. (Tuuri 2011, 7.)

Tiimiakatemia on ammattikorkeakoulun yksikkö, jossa opiskelijoiden pääaineena on yrittäjyys ja he valmistuvat sieltä tradenomeiksi. Heti opinpolun alussa opiskelijat perustavat noin 20 hengen osuuskuntia ja suorittavat kaikki opintonsa työskentelemällä eri projekteissa oman osuuskuntansa kautta. Vuosien saatossa kehitetty tiimiyrittäjyyden kulttuuri on Tiimiakatemian vahvuus. Innovaatioita ja turbulenssia synnyttävät ristikkäiset tiimit luovat myös vahvan yhteistyökulttuurin. Tiimiakatemian oppimismalli synnyttää yrittäjyyttä ylivoimaisesti tehokkaammin kuin mikään muu koulutus Suomessa. Tiimiakatemian oppimismallin perusteella on syntynyt myös Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemian malli. (Tuuri 2011, 142.)

Keväällä 2004 perustettu Taidosto oli aikanaan ensimmäisiä toisen asteen ammatillisen oppilaitoksen yhteyteen perustettuja osuuskuntia ja se onkin sittemmin toiminut mallina monille muille perustettaville osuuskunnille. Taidosto on kädentaitajien yhteisyritys, joka toimii liikeluonteellisin tavoittein ja siellä on mahdollisuus oppia yrittäjämäistä asennetta sekä konkreettisia taitoja ilman taloudellista riskiä. Sen tehtävä on kehittää oppimisen menetelmiä ja

valaa ihmisiin yrittäjyyden, yhteisöllisyyden ja tekemisen rohkeutta joiden avulla he voivat tavoitella unelmiaan. (Tuuri 2011, 145.)

Taidosto on alusta pitäen ollut paljon muutakin kuin pelkkä laskutusosoite tai juridinen yksikkö. Yhdessä oppiminen käytännön kautta ja siihen kuuluva yhteisöllisyys on ollut Taidoston perusta ja sen jäsenistö saakin toisiltaan vertaistukea ja kontakteja yrittäjäpolkunsa alkuvaiheessa. Yrittäjyyden polulle on hausempaa lähteä yhdessä kuin yksin ja uusien kokeilujen tekeminen on mukavampaa, kun saa muilta tukea ja kannustusta. (Tuuri 2011, 145.)

4.3.2 Miksi opiskelijaosuuskuntia on perustettu

Kouluihin tarvitaan yrittäjyysopintoja ja Johannes Partasen mukaan on tärkeää luoda kulttuuri, jossa nuoria tuetaan siihen, että he haluavat ottaa vastuun omasta elämästään. Heillä tulee olemaan valmistuessaan valmiit verkostot ja työkalut, kun he verkottuvat jo opiskelunsa aikana. Johannes Partasen mielestä yrittäjyyttä oppii vain alkamalla tehdä, ja osuuskunta on tekemiselle hyvä työkalu. (Tuuri 2011, 29-31.)

Opiskelijat uskaltavat tehdä isompia tekoja ja oppivat enemmän, kun heille annetaan mahdollisuus tehdä asioita tiiminä yhdessä muiden kanssa. Tiimioppiminen on yrittäjyyden oppimisen sosiaalinen innovaatio, jota harjoitetaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiassa ja Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiassa, joissa yrittäjyyttä opitaan omissa tiimiyrityksissä. Yhteisöllinen ajattelu ja tiedon rakentelu sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen on tiimioppimisen keskeinen ajatus. Toisen asteen ammatillisen koulutuksen yrittäjyyden oppimisessa tiimejä on hyödynnetty erilaisissa opiskelijoiden toteuttamissa projekteissa, jolloin toteutuu toiminnallisen oppimisen käytäntö. (Tuuri 2011, 96-98.)

Opettajat ovat eri kouluissa ja ammattialoilla tehneet paljon yrittäjyyteen liittyviä kokeiluja ja pilotteja yhdessä opiskelijoiden kanssa. Niitä on toteutettu projektioppimisen, yhteisöllisen oppimisen ja opiskelijakeskeisen oppimisen menetelmin. Tärkein tulos on opiskelijan mahdollisuus oppia yrittäjyyttä innostuneesti ja oman potentiaalisen maksiminsa löytäen. Opiskelijoiden yrittäjyysvalmiudet ovat kasvaneet ja opiskelijat perustavatkin yrityksiä opintojensa aikana ja pian valmistumisensa jälkeen sekä monet heistä toimivat vielä jonkin aikaa valmistumisensa jälkeen osuuskunnissa. Uudet yritykset ovat usein sellaisten jäsenten perustamia, jotka ovat toimineet osuuskunnassa yrittäjinä 1-2 vuotta, jonka aikana yrittäjän tarjonta, tuotanto ja asiakaskunta ovat kehittyneet tasolle, jolla on mahdollista pärjätä yrittäjänä. Yrittäjyyden oppiminen ammatillisella toisella asteella liitetään osaksi ammatitaidon oppimista, jota varten koulujen yhteyteen on rakennettu yrittäjyyden oppimisympäristöjä. (Tuuri 2011, 19-20.)

Kun Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian sosiaali- ja terveystieteiden osuuskuntaa niin lehtori Anna Salinin mielestä se olisi hyvä lähtökohta esimerkiksi lähihoitajiksi vanhustyön koulutusohjelmassa opiskeleville, jossa he pääsisivät alkuun vanhustyön ohjaajan ammatissaan. Puhdistuspalvelujen perustutkintoa suorittavat voisivat toimia myös samassa osuuskunnassa. Osuuskunnassa opiskelijat voisivat saada palkkaa työssäoppimisjaksollaan ja he voisivat tehdä sen kautta näytöt yrityksissä, Salin summasi opiskelijaosuuskunnan hyötyjä. Pitkällä tähtäimellä Salin näkisi, että koko tutkinto suoritettaisiin yrityksissä, koska Omnian koulutukseen hakeutuvilla on paljon kokemusta ja ammattitaitoa niin näytöt osaamisesta voitaisiin antaa samalla, kun pyöritetään yritystä.

Kuvio 1: Omnian lehtori Anna Salinin kokemuksia opiskelijaosuuskuntatoiminnasta (Tuuri 2011, 61, 250)

Satakunnan koulutuskuntayhtymä Sataedun kehitysjohtaja Veli-Matti Vuoren puheista on helppo huomata, että yrittäjyyskasvatus on todella vahva teema Sataedussa. Kun Veli-Matti lupasi opiskelijoille heidän kovasti toivomansa osuuskunnan viimeistään syksyksi niin lupaus lunastettiin etuajassa, kun osuuskunta Satapro perustettiin jo kesällä. Hope-mentor Niina Palmunen antoi Sataedun opettajille täyden tunnustuksen siitä, että he ovat miettineet yrittäjyyteen liittyviä juttuja ja kouluttautuneet. Osuuskunnat ovat nyt nousussa ja eri aloilla olevat ammattilaiset haluavat tehdä enemmän yhteistyötä, johon osuuskunta sopii hyvin. Se on hänen mielestään verkostoitumista parhaimmillaan. Tiimiakatemiassa opiskellut Petrus Piironen kiteyttää opiskelun osuuskunnassa olevan hienoa, koska se tuo mahdollisuuden toimia yhdessä, mutta siellä voi tehdä myös omaa juttua toisten tuella ja pääsee jakamaan asiat.

Kuvio 2: Sataedun osuuskunnan Satapron kokemuksia opiskelijaosuuskuntatoiminnasta (Tuuri 2011, 67, 249)

4.3.3 Osuuskunnan kautta saadut oppimistulokset

Yrittäjyyttä ja sen käytäntöjä opitaan tekemällä koulujen yhteydessä toimivissa osuuskunnissa. Ne antavat mahdollisuuden oppia yrittäjämäistä asennetta ja konkreettisia yrittäjän taitoja ilman suurta taloudellista riskiä sekä niissä syntyvät arvokkaimmat kokemukset yhdessä muiden kanssa. Osuuskunta sinällään ei kuitenkaan ole ratkaisu yrittäjyyden oppimiseen, ellei siellä tehtävä yritystoiminta ole olennaisesti osa oppilaitoksen oppimisprosessia ja sen rakenteita. Opiskelijoiden on voitava suorittaa opintoja tekemällä asiakastöitä osuuskunnan kautta. Osuuskuntamalliin on rakennettava myös yrittäjyyden oppimista tukeva valmennus, jolloin opiskelijat voivat saada osuuskunnassa toimimisesta tiimioppimisen ja tiimiyrittäjyyden hyödyt, ammatin ja yrittäjyyden oppimisen yhteydessä. (Tuuri 2011, 142.)

Yrittäjänä osuuskunnassa toimiva opiskelija laskuttaa asiakkaaltaan oikeaa rahaa, joka ohjautuu hänelle itselleen osuuskunnan kautta. Näin hän oppii hinnoittelua, laskutuksen käytänteitä, asiakkuuksien hallintaa ja talouteen liittyvää ajattelua. Osuuskunnassa pääsee kokemaan myös liikeidean hauduttelua, ensimmäisten kaupallisten tuotteiden kehittämistä ja ensimmäisten asiakkuuksien hankkimista sekä kokeilemaan turvallisesti liiketoimintaa. (Tuuri 2011, 26.)

Uusien oppimisympäristöjen ja kannustavan valmennuksen myötä moni opiskelija kasvaa opiskelunsa aikana vahvasti yrittäjyyteen ja yltää ryhmän tuella mahtaviin suorituksiin:

Leena ”Lentsu” Virtanen mielti vielä tekstiilialan opintojensa alussa, ettei hän ikinä ala yrittäjäksi. Ei voisi vähempää kiinnostaa sellainen pakkopulla hän ajatteli. Taidosto-osuuskunnassa tehty työssäoppimisjakso yrittäjänä muutti kaiken ja pian Lentsu tekikin uniikkitoita tilauksesta. Hänellä oli oma tuotemerkki ja tuotesarjoja sekä hän kirjoitti blogia, jonka kautta syntyi myös asiakaskontakteja. Leena ei ollut IKATA:an tullessaan kovin mukava vaan vähän hankalampi oppilas, tosi villi ja suulas. TOY-jakson aikana hän rauhoittui ja huomasi olevansa parhaimmillaan, kun hän saa toteuttaa itseään. Leena kertoikin puhjenneensa kukkaan ja löytäneensä itsestään yrittäjän.

Kuvio 3: Leena ”Lentsu” Virtasen kokemuksia Taidosto-osuuskunnassa (Tuuri 2011, 132)

Loimaan ammatti- ja aikuisopistossa vaatetusalaa opiskeleva Elina Kähkönen valmisti kevätlukukauden 2010 lopussa kuoropuvut Urjalan mieskuorolle yhdessä Hanna Pajusen ja Liisa Pyykkösen kanssa. Työ toteutettiin osuuskunta PuuPakkAssa, jonka kautta Elinalle on riittänyt asiakkaita ja iltatöitä. Elina on oppinut todella paljon osuuskunnassa ja onhan se selvää, että yrittäminen on paljon muutakin kuin ompelua. Elina mietti, että jos hän myöhemmin perustaa yrityksen niin hän pääsee paljon helpommalla, kun jo tietää mitä kaikkea siihen kuuluu. Hänen mielestään osuuskunnan kautta työskentely on sikäli kätevää, koska monet asiat, kuten markkinointi ja kirjanpito ovat yhteisiä, jolloin ehtii itse paremmin keskittyä omaan tekemiseensä. Elinan esimerkkiä noudattaen myös Hanna keskittyi omaan tekemiseensä saadessaan osuuskunnan kautta työksensä tehdä kesän aikana viiden asun puvustuksen kesäteatterille. Kesällä oli paljon työtä pienessä ajassa ja Hanna sai hyvää oppia projektin hallinnasta.

Kuvio 4: Elina Kähkösen ja Hanna Pajusen kokemuksia osuuskunta PuuPakkAssa (Tuuri 2011, 104-106)

Loimaan ammatti- ja aikuisopiston kulttuurialaa opettava Petri Villa on nähnyt, kuinka moni asia ei aukea oppilaille koulun penkissä istumalla vaan selviää vasta, kun sitä on itse kokeiltu. Hän on myös huomannut, että oppilaat muuttuvat osuuskunnan myötä itseohjautuviksi. Kun oppilaat oppivat yhdessä tekemällä niin opettaja voi vetäytyä taustatueksi ja valmentamaan. Hän on sitä mieltä, että osuuskunta on tiimioppimista parhaimmillaan ja yksinyrittämisen kulttuurista kannattaisikin Suomessa jo pyristellä pois, sillä se on niin raskasta. Petrin mielestä osuuskunta sopii erityisen hyvin toisen ja kolmannen vuoden opetukseen, kun taas ensimmäisen vuoden opiskelijat katselevat, ihmettelevät ja lähtevät pikkuhiljaa mukaan taitojensa kehittyessä. (Tuuri 2011, 152-153.)

5 MOTIVE-hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan toimintaohjeen prosessin kuvaus

Opiskelijaosuuskunta Hykerrys on Hyrian ammattiopistoon marraskuussa 2017 perustettu osuuskunta. Osuuskunnan perustaminen on kirjoitettu MOTIVE-hankesuunnitelmaan. Hankesuunnitelmassa pilottialoina ovat pintakäsittely, puu, sisustaja, kuvallinen ilmaisu, av-viestintä ja liiketalous. Alkuperäisessä suunnitelmassa osuuskunta suunniteltiin perustettavaksi jo vuoden 2016 keväällä. Varsinaisen osuuskunnan toiminnan käynnistämisen viivästyessä osuuskuntatoimintaa on kokeiltu pilottialoilla UKKO.fi laskutusosuuskunnan kautta. Koska osuuskuntatoimintaa on jo pilotoitu ennen varsinaisen toiminnan käynnistämistä, aikomuksena on ottaa aloitukseen mukaan myös joitakin muita kuin hankkeessa määriteltyjä pilottialoja riippuen eri

alojen opiskelijoiden kiinnostuksesta. Vähitellen toiminta aiotaan laajentaa käsittämään kaikki Hyrian koulutusalat. Osuuskunnan jäseneksi pääsevät ensisijaisesti Hyria koulutus Oy:n opiskelijat. Osuuskunnan liittymismaksu tulee olemaan 10 euroa ja osuusmaksu 20 euroa. Hykerryksen jäsenyys kestää opiskelijan valmistumiseen asti, jonka jälkeen hänet katsotaan lähtökohtaisesti eronneeksi osuuskunnasta. Opiskelijalla on kuitenkin mahdollisuus hakea jatkoa jäsenyydelleen osuuskunnan hallitukselta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kesätöiden tekemisen tai kesken eräisten projektien loppuun saattamisen.

Hykerryks tulee toimimaan opiskelijoiden oppimisympäristönä ja ajatuksena on, että kaikki osuuskunnassa tehtävä toiminta kerryttäisi opiskelijoiden opintosuorituksia. Osuuskunnan jäsenet eli opiskelijat ovat työsuhteessa osuuskunnan kanssa ja tulevat suorittamaan oikeita työtehtäviä ja projekteja työnantajille, jotka he itse sopivat ja hinnoittelevat ja joista he ovat itse vastuussa. Osuuskunnassa opiskelijat saavat palkkaa tekemiensä töiden perusteella ja pääsevät kokemaan yhteisryhtäjäjyötä ja oppimaan mitä kaikkea yritystoiminta pitää sisälleen.

5.1 Toimintaohjeen prosessin kuvaus

Olin saanut ohjaavalta opettajaltani tiedon, että MOTIVE-Monialainen tiimiyrittäjyysverkosto hankkeessa ollaan suunnittelemassa opiskelijaosuuskunnan perustamista Hyrian ammattiopiston toimipisteeseen. Tästä prosessissa löytyisi varmasti aihe opinnäytetyöhöni. Kävimme toimeksiantajani Hyrian ammattiopiston edustajan Jarmo Tikan ja opinnäytettäni ohjaavan opettajan Teppo Leppälahden kanssa läpi eri vaihtoehtoja opinnäytetyöni sisällöstä. Päädyimme lopulta siihen, että olisin mukana tekemässä toimintaohjetta (liite 1) opiskelijaosuuskunta Hykerryksen jäsenille.

Ensimmäinen vaihe oli selvittää, minkälaisia toimintaohjeita muilla jo toimivilla opiskelijaosuuskunnilla on ja voisimmeko hyödyntää niitä omassa toimintaohjeessamme. Selvitys tapahtui pääasiassa tutkimalla toimivien opiskelijaosuuskuntien internet-sivuja ja sieltä löytyviä toimintaohjeita. Päädyimme lopulta toimeksiantajani kanssa valitsemaan osuuskunta Kydön toimintaohjeen pohjaksi omalle toimintaohjeellemme. Päädyimme tähän valintaan, koska osuuskunta Kydön toimintaohje vaikutti selkeältä ja hyvin rakennetulta.

Toimeksiantajani Jarmo Tikan kanssa lähdimme pohtimaan, miten Hykerryks tulee toimimaan ja muokkaamaan toimintaohjetta tähän suuntaan. Seuraavaksi opinnäytetyö käsittelee toimintaohjeistusta kohta kohdalta (otsikot kursivoitu). *Osuuskunnan tarjoamat palvelut* ovat hyvin pitkälti samanlaisia Hykerryksessä kuin Kydössä, joten alustavasti jätimme nämä kohdat

mukaan toimintaohjeeseen pieniä muokkauksia lukuun ottamatta. *Osuuskunnassa mukana olevilta edellytetään* -kohtaa muokkasimme noudattamaan paremmin Hykerryksen toimintalinjaa kuten vastuullisuutta koulun tilojen ja työvälineiden käytössä.

Jäseneksi hakeminen -kohdalle luotiin ajattelumalli, että jäseneksi haetaan kirjallisella jäsenhakemuksella, joka tulee löytymään toimintaohjeen viimeiseltä sivulta. Jäsenhakemukset käsitellään neljä kertaa vuodessa, jolloin myös järjestetään uusien jäsenten perehdyttäminen yhteisissä perehdyttämistilaisuuksissa. Kohdassa *Irtisanoutuminen* mietimme, että koska osuuskuntalaiset ovat opiskelijoita niin opiskelijan valmistuessa helpointa on katsoa heidät automaattisesti eronneeksi osuuskunnasta.

Kohdassa *Toiminta* ohjeistus laadittiin kokonaan alusta niin, että se tulisi toimimaan osuuskunnan jäsenen toimintamallina, josta hän voi katsoa miten osuuskunnassa toimitaan. Siitä selviää esimerkiksi miksi Hykerryks on perustettu ja miten se toimii, milloin Hyrian tiloissa voi työskennellä, miten siellä pääsee kulkemaan, ketä siellä saa työskennellä, työkoneiden käyttäminen ja lainaaminen. Monissa opiskelijaosuuskunnissa, esimerkiksi Taidostossa, maksetaan palkka heti, kun suoritus tulee asiakkaalta, mutta vähentääksemme taloudenhoitajan työmäärää päätimme rajoittaa palkanmaksupäivät kahteen päivään kuukaudessa, jotka ovat kuukauden 1. ja 15. päivä.

Toimeksiantajani on ollut yhteydessä muihin opiskelijaosuuskuntiin Hykerryksen perustamisprosessin aikana ja saanut apua tähän prosessiin. Muun muassa Taidosto osuuskunta antoi käyttöönsä heidän taloustyökirjansa jota Hykerryks voi toiminnassa käyttää. Sainkin tehtäväkseni tutustua Taidoston usein kysytyt kysymykset oppaaseen, jonka avulla loin pohjan kohtaan neljä *Töistä sopiminen ja laskutus*. Tämä kohta pitää sisällään käteismyynnit, laskutuksen, sopimukset toimeksiantajan kanssa, kilometrikorvaukset ja taloudenhoitajalle toimitettavat asiakirjat. Laadin pohjan sen mukaan, että Hykerryksellä on käytössä taloustyökirja. Lisäksi lisäsin kohdan kuusi, josta selviää mikä on taloustyökirja ja miten sitä käytetään.

Tapasimme ohjaavan opettajani Teppo Leppälahden, toimeksiantajani Jarmo Tikan ja hänen kollegansa Pekka Kovasen kanssa, joka myös toimii MOTIVE-hankkeessa. Kävimme läpi toimintaohjetta ja totesimme, että se etenee oikeaan suuntaan. Kokoonnuimme Jarmo Tikan ja Pekka Kovasen kanssa ja tarkastelimme toimintaohjetta yksityiskohtaisemmin tehden siihen muutoksia, jotta se palvelisi paremmin perustettavaa Hykerryks osuuskuntaa. Lisäksi loimme pohjan kohdalle viisi *Materiaalihankinnat ja ostotilit*. Samassa yhteydessä liitin myös Excel-pohjaisen jäsenhakemuksen toimintaohjeen loppuun Word-muodossa.

5.2 Toimintaohjeen ongelmakohtien työstäminen

Saatuamme työstettyä toimintaohjeen ensimmäisen vaiheen meille hahmottui, mitkä asiat olivat meille vielä epäselviä. Näitä olivat seuraavat asiat: taloushallinto, vakuutukset ja avainten ja kulkuoikeuksien luovutus sekä työskentely Hyrian tiloissa ilta-, viikonloppu- ja loma-aikoina. Toisessa vaiheessa ryhdyimme työstämään näitä asioita yhdessä.

5.2.1 Taloushallinto

Totesimme että emme voi tehdä toimintaohjetta opiskelijoille valmiiksi ennen kuin tiedämme, kuinka osuuskunnan taloushallinto käytännössä toimii. Lähdimme liikkeelle ajatuksesta, että osuuskunnan taloudenhoitajana tulisi toiminaan Hyrian liiketalouspuolelta valmistunut opiskelija Päivi Sunell. Samassa yhteydessä kartoitimme mahdollisuutta tehdä yhteistyötä paikallisen tilitoimiston Tarja Lindroth Oy:n kanssa. Tämän tiimoilta järjestimme yhteisen kokoontumisen 30.8.2017. Tähän mennessä toimeksiantajani oli luonut osuuskunnan taloudenhoidosta prosessikuvauksen.

Selvitetyämme yhteistyön hintaa totesimme kuitenkin, että yhteistyö tilitoimiston kanssa tulee aloittavalle osuuskunnalle liian kalliiksi ja päädyimme etsimään muita ratkaisuja. Tässä yhteydessä nousi esille mahdollisuus käyttää osuuskunnan kirjanpidossa Fivaldi-ohjelmaa, joka on muutenkin tulossa osaksi Hyrian opetusta. Päädyimme ostamaan oman lisenssin kyseiselle ohjelmalle ja siirtämään osuuskunnan taloudenhoidon mahdollisimman pitkälle osaksi Hyrian omaa opetusta. Hyrian liiketalousalan koulutuspäällikkö Erja Lakanen sanoi, että Hyriaan palkattava ammatillinen ohjaaja tulee ottamaan vastuulleen osuuskunnan taloudenhoidon ohjauksen. Samassa yhteydessä liiketalousalan opettaja Anne Pohjonen selvitteli kahden liiketalouspuolen opiskelijan työssäoppimismahdollisuuksia Hyriassa liittyen osuuskuntatoimintaan.

Tässä vaiheessa alkuperäinen suunnitelma Päivi Sunelin palkkauksesta osoittautui tarpeettomaksi. Liiketalousalan aikuiskouluttaja Ulla Laine otti yhteyttä suunnitteluvaiheessa ja tarjosi opiskelija apua aikuispuolelta. Tästä lähti liikkeelle ajatus, että kirjapito toteutettaisiin nuorten ja aikuisten liiketalousopiskelijoiden yhteistyönä. Samassa yhteydessä varmistui liiketalousopiskelija Krista Pyrän työssäoppimisjakso liittyen osuuskunta toiminnan aloitukseen yhteistyössä controlleri Asta Sinisalon kanssa.

5.2.2 Vakuutukset

Sain toimeksiantajaltani tehtäväksi selvittää toiminnassa olevien opiskelijaosuuskuntien vakuutuksia, jotta hän saisi suuntaviivaa siihen minkälaisia vakuutuksia kannattaisi ottaa Hykerryks osuuskuntaan. Lähetin sähköpostia muutamaan opiskelijaosuuskuntaan ja sain kaksi vastausta (liite 2). Saatujen vastausten pohjalta toimeksiantajani Jarmo Tikka ja Pekka Kovanen vierailivat Osuuspankissa ja saivat sieltä alustavan vakuutustarjouksen. Vakuutusehdotus lähetettiin kommentoitavaksi Hyrian henkilöstö- ja hyvinvointipäällikölle Teija Isomäelle. Saadun palautteen pohjalta vakuutusten työstämistä jatketaan edelleen Hyrian taluspäällikön Jari Sisson toimesta.

Koska toiminnan sisältö riippuu pitkälti opiskelijoilta saaduista ideoista, myös varsinainen vakuutuksen määrittely selkiytyy opiskelijoiden kanssa käytyjen yhteisten ideointipalaverien kautta. Hallituksen opiskelijajäsenet tullaan myös osallistamaan vakuutustarjouksen lopputöihin.

5.2.3 Avainten ja kulkuoikeuksien luovutus sekä työskentely kouluajan ulkopuolella

Vastuuhenkilöiden, avaimien ja liikkumisen selvitys opiskelijaosuuskunnissa oli vielä avoinna. Tämän tiimoilta sovimme yhteisen tapaamisen Hyrian koulutuspäälliköiden ja Hyrian yksiköiden kulunvalvonnasta vastaavan henkilön Juha Rummakon kanssa. Tähän liittyen sain toimeksiantajaltani tehtävän selvittää, kuinka kyseinen asia oli toteutettu muissa opiskelijaosuuskunnissa. Selvitin asiaa soittamalla viiteen eri opiskelijaosuuskuntaan ja kysymällä, miten heillä oli asiat hoidettu. Sain kaikilta hyviä vastauksia kuten esimerkiksi, että silloin kun tehdään töitä oppilaitoksen tiloissa, olisi paikalla hyvä olla vähintään kaksi henkilöä, ja että osuuskunnan jäsenillä on lupa työskennellä hälyttimien päälle menemiseen asti (liite 3). Näitä tietoja hyödynnettiin Hykerryksen toimintaohjeessa.

Yhteisessä kokoontumisessa 9.10.2017 päädyimme esittämään koulutuspäälliköille seuraavaa toimintamallia: jokaiselle osastolle otetaan käyttöön yksi kulkulupa tai avaimet opiskelijaosuuskunnassa tapahtuvaa iltaja viikonlopputyötä varten. Avaimet saa haltuunsa kuittaamalla ne omalla nimellä avaintenvalvontarekisteriin. Avainten haltija on vastuussa tiloissa tapahtuvasta toiminnasta. Päädyimme myös siihen, että iltatyötä tehdessä paikalla tulee olla aina vähintään kaksi henkilöä. Totesimme myös, että iltatyötä koskevat ohjeistukset ovat osastokohtaisia ja siksi niihin täytyy tehdä myös osastokohtainen ohjeistus.

Tältä osin opinnäytetyönä laadittava toimintaohjeistus tulee toimimaan yleisohjeena, jota täydentävät tarkemmat osastokohtaiset ohjeet muun muassa koneiden käytöstä ynnä muusta sellaisesta. Koskien työskentelyä pidempinä loma-aikoina päädyimme ratkaisuun, että paikalla tulisi aina olla ammatillinen ohjaaja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ohjaajan loma-aikoina osuuskunnassa ei voi tehdä työtä Hyrian tiloissa.

5.3 Toimintaohjeen puhtaaksikirjoitusvaihe

Toimintaohje oli saatu siihen vaiheeseen, että kokoonnuimme Jarmo Tikan ja Pekka Kovasen kanssa hiomaan toimintaohjetta sen lopulliseen muotoonsa. Tässä vaiheessa mietimme vielä tarkemmin koko sisältöä kohta kohdalta. Tehtyjä muutoksia olivat muun muassa päätös laajentaa osuuskuntaa myös muille kuin pilottialoille jo aloitusvaiheessa. Lisäsimme toimintaohjeistukseen myös tehdyn selvitystyön perusteella selkiytyneet osuuskunnan ilta- ja viikonlopputyöskentelyajat sekä toimintaohjeet loma-aikoina. Mietimme myös, miten osuuskunnassa toimitaan tapaturman sattuessa. Tämän tiimoilta olimme yhteyksissä Hyrian turvallisuus- ja työsuojelupäällikköön Sami Silvennoiseen.

Tässä vaiheessa osuuskunnan aloituskustannusten selvitystyö oli vielä kesken ja siksi osuuskunnan perimää palveluprosentin suuruutta ei vielä voida kirjata toimintaohjeistukseen. Samoin avoinna ovat vielä osuuskunnan osoite, lopullinen nimi, y-tunnus ja muut yhteystiedot. Osuuskunnan internet-sivuja ei ole myöskään vielä avattu. Nämä asiat selviävät vasta kun osuuskunnan perustamiskokous on pidetty ja osuuskunnan perustamiseen tarvittavat asiakirjat ovat hyväksytetty Patentti- ja rekisterihallituksessa. Mietimme myös, millaisessa muodossa toimintaohjeistus tullaan lopullisesti julkaisemaan. Toimintaohje toimii hyvin myös yksinkertaisena Word-dokumenttina, mutta voi olla, että siihen suunnitellaan esimerkiksi kansilehti.

Kävimme opinnäytettä läpi Jarmo Tikan ja Pekka Kovasen kanssa 5.12.2017 ja tulimme siihen tulokseen, että opinnäyte on muilta osin valmis paitsi toimintaohjeen osalta. Toimintaohjeen osalta sovimme, että tapaamme vielä viimeisen kerran 18.12.2017. Tapaamisessa täsmensimme vielä toimintaohjeen yksityiskohtia ja lauserakenteita sekä muutimme kohdan yksi otsikkoa. Alkuperäinen otsikko oli ”Jäsenyys” ja se muuttui otsikoksi ”Osuuskunnan palvelut ja jäsenyys”. Tämä tehtiin sen takia, koska jäseneksi hakeminen alakohtaan lisättiin osuuskunnan säännöistä yksi kappale. Osuuskunnan yhteystietosivu päivitettiin myös siltä osin, kun pystyttiin. Tämän lisäksi viimeistelyvaiheessa toimintaohjeeseen lisättiin ongelmakohtien selvityksistä saatuja tuloksia. Koska varsinainen toiminta ei vielä ole alkanut, toimintaohjeeseen tulee varmasti vielä muutoksia viimeistelyvaiheen jälkeenkin.

5.4 Opiskelijaosuuskunnan perustamiskokous

Hyrian opiskelijaosuuskunnan perustamiskokous pidettiin 28.11.2017 Hyrian Torikadun toimipisteessä. Paikalla oli 20 opiskelijaa, joista kaksi oli Laurean edustajia. Lisäksi paikalla olivat Hyrian edustajat opiskelijaosuuskunnan hallitukseen. Kokouksen avasi Hyrian rehtori Tuula Kortelainen. Kokouksessa äänestettiin nimivaihtoehtoista ja päädyttiin ehdottamaan Opiskelijaosuuskunta Hykerrystä ensimmäiseksi nimivaihtoehdoksi. Toiseksi eniten ääniä sai nimivaihtoehto Opiskelijaosuuskunta HYROS ja kolmanneksi tuli HYOSK. Osana normaalia perustamiskokouskäytäntöä käytiin läpi osuuskunnan säännöt, keskustelua herätti erityisesti osuuskuntatyöskentelyn ja muun opiskelun yhteen sovittaminen. Asian pitämiseksi terveessä tasapainossa päätimme sisällyttää toimintaohjeeseen kohdan, jossa hallituksella on oikeus päättää osuuskuntatyöskentelyn hetkellisestä keskeytyksestä, mikäli toiminnasta aiheutuu haittaa muille opinnoille.

Hallitukseen valittiin kahdeksan opiskelijajäsentä ja heille yksi varajäsen. Lisäksi hallituksessa toimii neljä Hyrian edustajaa ja heidän varajäsenensä. Myös Laurean opiskelija Anne Oksanen valittiin mukaan hallitukseen Laurean edustajaksi. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin audiovisuaalisen viestinnän opiskelija Noora Flekander. Hyrian edustajat ovat hallituksessa vain ohjaavassa roolissa ja hallituksen toiminta halutaan antaa opiskelijoiden käsiin. Samalla hallitustyöskentely toimii opiskelijoille hyvänä oppimisalustana ja myös avoimien ammattikorkeakouluopintojen hyväksi lukemista hallitustyöskentelyn kautta on pohdittu yhdessä Laurean ammattikorkeakoulun kanssa.

6 Yhteenveto ja johtopäätökset

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten osuuskunta toimii ja tutkia työ-, laskutus- ja opiskelijaosuuskuntien eroja. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimi Hyria koulutus Oy, jonka toiveena oli, että työn tuloksena syntyy toimintaohje MOTIVE-hankkeessa perustettavan opiskelijaosuuskunnan jäsenille ja laatia toimintaohjeen tekemisestä prosessin kuvaus. Työssä päästiin sille asetettuihin tavoitteisiin ja opinnäytteen keskeisiin ongelmiin saatiin vastaukset selvittämällä osuuskuntien toimintaa muun muassa kirjallisuuden avulla sekä henkilökohtaisesti soittamalla ja lähettämällä sähköpostia eri opiskelijaosuuskuntiin. Työssä päästiin myös opinnäytetyön tekijän henkilökohtaiseen tavoitteeseen eli hänen osaaminen kehittyi läpi kirjoitusprosessin ja osuuskunnista opittiin paljon uutta.

Opinnäytetyön aluksi käsiteltiin osuuskuntaa yleisesti käymällä läpi osuuskunnan perustaminen, jäsenyys, hallinto ja rahoitus. Perustaminen-kohdasta selviää muuan muassa, että osuuskunnan perustamissopimuksessa täytyy olla perustamissopimuksen päivämäärä, kaikki perustajajäsenet ja kunkin merkitsemät osuudet, osuudesta osuuskunnalle maksettava määrä (merkintähinta), osuuden maksuaika sekä osuuskunnan hallituksen jäsenet. Jäsenyydestä kerrotaan, että osuuskuntalain 3:1 §:n mukaan sitä on haettava kirjallisesti hallitukselta ja se alkaa sen jälkeen, kun hakemus on hyväksytty. Hallinto-kohta käsittelee osuuskunnan hallintoelimiä, joihin kuuluvat osuuskunnan kokous ja hallitus, ja joiden rakenteissa sekä päätöksenteossa toteutuvat demokratia ja tasa-arvo. Kohdassa osuuskunnan rahoitus käy ilmi, että osuuskuntalain 1:2.1 §:n mukaan osuuskunnasta syntyy rekisteröintivaiheessa jäsenistään erillinen oikeushenkilö. Tämä on osuuskunnan keskeisin piirre. Oikeushenkilöllisyydellä tarkoitetaan sitä, että osuuskunta omistaa täydellisesti oman omaisuutensa.

Seuraavaksi käsittelyssä olivat työ-, laskutus-, opiskelijaosuuskunnat, jotka tyypitellään pienosuustoiminnan alaisuuteen. Työosuuskunnat ovat henkilöstöomisteisia yrityksiä, joiden kautta osuuskunnan jäsenet myyvät työtänsä markkinoille ja niissä on eroteltavissa ainakin viisi erityyppistä osuuskuntarakennetta; työntekijöiden omistamat yhteisyritykset, itsenäisesti työskentelevien ihmisten taustayhteisö, työttömien perustamat osuuskunnat, opiskelijaosuuskunnat ja harrastuksen ympärille perustetut osuuskunnat. Laskutusosuuskunta nimeä on käytetty laskutuspalvelua tarjoavista yrityksistä. Laskutuspalvelua käyttävät henkilöt, joita yleensä kutsutaan kevytyrittäjiksi, eivät liity palvelua tarjoavan osuuskunnan tai yhtiön jäseneksi, vaan hoitavat sen kautta vain laskutuksen. Opiskelijaosuuskuntaa käytetään yrittäjyyden kasvatuksen ja yrittäjyysopintojen työkaluna, ja täten opiskelijaosuuskunnat alentavat opiskelijoiden kynnystä ryhtyä yrittäjäksi. Opiskelijaosuuskuntamuotoinen opiskelu on lähtöisin Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiasta, jossa on huomattu, että yrittäjyyttä oppii parhaiten tekemällä. Opiskelijaosuuskunnissa opiskelijat oppivat yrittäjyyttä ja siihen liittyviä asioita samalla, kun he opiskelevat ammattiinsa.

Työ-, laskutus- ja opiskelijaosuuskuntaa vertaillen tulee esille se, että vaikkakin ne kaikki tukevat yrittäjyyttä niitä perustetaan eri syistä. Työosuuskuntia on yleensä perustettu oman tai lähiyhteisön toimeentulon turvaamiseksi, joissa yrittäjät pääsevät työskentelemään osamassaan ammatissa. Opiskelijaosuuskunnat ovat oppilaitosten yhteydessä ja niissä päätavoite ei (ainakaan aluksi) ole toimeentulo vaan yrittäjyyden testaaminen ja oppiminen. Opiskelijaosuuskunnissa opiskelijat pääsevät turvallisesti kokeilemaan yrittäjyyttä ja voivat sen innoittamana perustaa esimerkiksi oman työosuuskuntansa. Laskutusosuuskunnat ovat taas hieman erilaisia toimintatavoiltaan. Ne toimivat laskutuspalveluina, joissa yrittäjä voi laskuttaa oman työnsä, mutta ei kuitenkaan liity osuuskunnan jäseneksi. Laskutusosuuskunnan kautta työskentelevä yrittäjä yleensä toimii melko yksinäisesti, kun taas työ- ja opiskelijaosuuskunnissa vaalitaan yhteisöllisyyttä.

Kohdassa viisi käsiteltiin MOTIVE-hankkeessa perustettavaa opiskelijaosuuskuntaa, jonka nimeksi ehdotettiin Opiskelijaosuuskunta Hykerrystä perustamiskokouksessa 28.11.2017. Hykerrys aloittaa toimintansa vuoden 2018 alussa ja se tulee toimimaan Hyrian opiskelijoiden oppimisympäristönä. Pilottialoina ovat pintakäsittely, puu, sisustaja, kuvallinen ilmaisu, av-viestintä ja liiketalous. Osuuskunnan jäsenet eli opiskelijat ovat työsuhteessa osuuskunnan kanssa ja tulevat suorittamaan oikeita työtehtäviä ja projekteja työnantajille, jotka he itse sopivat ja hinnoittelevat ja joista he ovat itse vastuussa. Osuuskunnassa opiskelijat saavat palkkaa tekemien töidensä perusteella ja pääsevät kokemaan yhteisyrittäjyyttä ja oppimaan mitä kaikkea yritystoiminta pitää sisällään. Opiskelijaosuuskunta Hykerrys on hyvä ratkaisu Hyrian ammattiopiston yrittäjyyskasvatusvälineeksi, koska siellä opiskelijat pääsevät oppimaan yrittämistä. Toimiminen opiskelijaosuuskunnassa avaa luontevasti väylän esimerkiksi yrittäjän jatko-opinnoille. Oppisopimuslain muuttuessa vuoden 2018 alusta sellaiseksi, että myös tutkinnon osia voidaan suorittaa oppisopimuksella mahdollistaa yhteistyön Hyrian oppisopimustoimiston kanssa. Opiskelijat voivat halutessaan jatkaa jonkin aikaa Hykerryksessä valmistumisensa jälkeen tai perustaa oman yrityksensä esimerkiksi työosuuskunnan muodossa. Yksi vaihtoehto on myös kokeilla omia siipiään yrittäjänä laskutusosuuskunnan kautta.

Toimintaohjeen prosessin kuvauksessa käydään läpi sitä, kuinka Hykerryksen jäseniä palveleva toimintaohje on luotu. Aluksi siinä kerrotaan, että opinnäytetyön aihe oli tullut opinnäytetyöntekijän tutoropettajalta Teppo Leppälahdelta, joka on mukana MOTIVE-Monialainen tiimiyrittäjyysverkosto hankkeessa, jossa opiskelijaosuuskunta Hykerrys perustettiin. Toimintaohjeiden selvitys ja alustavan toimintaohjeen kirjoitus kohdasta käy ilmi se, että toimeksiantaja Jarmo Tikan kanssa tutkittiin muiden osuuskuntien toimintaohjeita ja päädyttiin käyttämään osuuskunta Kydön toimintaohjetta oman toimintaohjeen pohjana. Kydön toimintaohjetta muokattiin omanlaiseksi, mutta jätettiin osa otsikoista samaan loogiseen järjestykseen, joita olivat muun muassa osuuskunnan tarjoamat palvelut, toiminta ja töistä sopiminen ja laskutus.

Oli järkevää käyttää toimintaohjeen rakentamisessa apuna toisen osuuskunnan toimintaohjetta, koska siitä sai toimivan rungon omalle toimintaohjeelle, jonka avulla pystyttiin miettimään paremmin mitä kaikkea toimintaohjeessa kannattaa olla. Toimintaohjetta kirjoitettiin suurimmaksi osaksi kolmen hengen kokoontumisissa toimeksiantaja Jarmo Tikan ja hänen kollegansa Pekka Kovan kanssa, joka myös toimii MOTIVE-hankkeessa. Toimintaohjeen kirjoituskokoontumisissa jokaisella oli omia ideoita ja muokausehdotuksia, joita oli mietitty etukäteen ja näiden kokousten aikana. Tämä toimintatapa oli hyvä ja toimiva, koska näin pystyttiin jakamaan ajatuksia kasvotusten.

Toimintaohjeen ongelmakohtiksi muodostuivat taloushallinto, vakuutukset ja avainten ja kulkuoikeuksien luovutus sekä työskentely Hyrian tiloissa ilta-, viikonloppu- ja loma-aikoina. Taloushallinnon osalta päädyttiin siirtämään se osaksi Hyrian opetusta Fivaldi-ohjelman avulla. Muiden kohtien osalta oltiin yhteyksissä muihin opiskelijaosuuskuntiin. Saatujen vastausten perusteella Jarmo Tikka ja Pekka Kovanen vierailivat Osuuspankissa ja saivat sieltä alustavan vakuutustarjouksen. Kahden viimeisen kohdan osalta järjestettiin yhteinen kokous 9.10.2017, jossa päätettiin muun muassa, että jokaiselle osastolle otetaan käyttöön yksi kulkulupa tai avaimet opiskelijaosuuskunnassa tapahtuvaa ilta- ja viikonlopputyötä varten. Avaimet saa haltuunsa kuittaamalla ne omalla nimellä avaintenvalvontarekisteriin.

Opinnäytettä käytiin läpi Jarmo Tikan ja Pekka Kovanen kanssa 5.12.2017 ja toimintaohjetta vielä viimeisen kerran 18.12.2017. Tapaamisissa täsmennettiin vielä opinnäytetyön yksityiskohtia ja viimeisteltiin toimintaohjetta. Varsinaisen toimintaohjeen työstämisestä oli jo vierähtänyt jonkin verran aikaa ja siksi päätettiin, että toimintaohjetta käydään vielä läpi. Viimeistelyvaiheessa toimintaohjeeseen lisättiin joitakin muutoksia ja ongelmakohtien selvityksistä saatuja tuloksia. Koska varsinainen toiminta ei ollut vielä alkanut, toimintaohjeeseen tulee varmasti vielä muutoksia viimeistelyvaiheen jälkeenkin. Toimintaohje on hyvin rakennettu ja se tulee varmasti olemaan Hyrian opiskelijaosuuskunnan jäsenten apuna heidän aloittaessaan osuuskuntatoiminnan vuoden 2018 alussa. Toimintaohjetta pystytään myös varmasti vielä kehittämään osuuskunnan jäsenten toimesta, kun he pääsevät konkreettisesti käyttämään sitä osuuskunnassa toimiessaan.

7 Oma arviointi ja kehitysehdotukset

Mielestäni opinnäytetyöni on onnistunut, koska se on selkeästi rakennettu ja siinä on käytetty sujuvaa kieltä. Lisäksi opinnäytteestäni selviää hyvin, miksi se on tehty ja minkälaisia tuloksia se on tuottanut. Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen hallituksen jäsenet voivat tutustua opinnäytteeseeni ja käyttää sitä osuuskunnan hallitustyöskentelynsä tukena. Hallituksen jäsenet voivat sen avulla helposti sisäistää mitä osuuskuntatoiminta on ja mitä kaikkea siihen kuuluu. Opinnäytettäni voi myös käyttää joissakin asioissa muistikirjana, jos osuuskuntatoiminnassa tulee tarvetta tietää osuuskunnan perustamisesta, jäsenyydestä, hallinnosta tai rahoituksesta. Mikäli hallitus haluaa muuttaa toimintaohjetta voivat he lukea toimintaohjeen prosessin kuvauksesta ketkä ovat olleet mukana sen eri osa-alueiden tekemisessä.

Toimintaohjeen yleisilme on melko yksinkertainen. Toimintaohjeen yleisilmettä voisi kehittää houkuttelevammaksi Hyrian audiovisuaalisen opiskelijoiden toimesta, jotta sen lukija eli Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen jäsen saisi siitä miellyttävämmän lukukokemuksen ja haluaisi käyttää sitä apunaan osuuskunnassa toimiessaan. Kuten aikaisemmin mainittiin kohdassa 5.3

toimintaohjeen puhtaaksikirjoitusvaihe niin Hyrian audiovisuaaliset opiskelijat voisivat kehittää toimintaohjeelle myös hienon kansilehden.

Toimintaohjeen kansilehden jälkeiselle sivulle kannattaa täydentää Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen yhteystietoja sitten, kun ne ovat tiedossa. Toimintaohjeessa on myös vielä muutamia kohtia, jotka kannattaa täydentää toimintaohjeeseen, kun kyseiset asiat selviävät. Kohdat ovat osuuskunnan tilinumero, osuuskunnan vakuutukset, osuuskunnan palveluprosentti ja käteismyyneissä käytettyyn kuittiin tulevat osuuskunnan tiedot sekä ”taloudenhoitajan” titelin määrittäminen. Toimintaohjeen lopusta löytyy pohja jäsenhakemukselle, jonka Opiskelijaosuuskunta Hykerryksellä täydentää saatuaan tarvittavat tiedot toiminnan alkaessa. Toimintaohjetta on syytä päivittää esimerkiksi toimintatapojen muuttuessa.

Mikäli sopiva opiskelija löytyisi Laureasta tai jostain muusta ammattikorkeakoulusta niin opinnäytteelleni voisi kehittää jatkoa osuuskuntatoiminnan alkaessa. Opinnäytettäni jatkava opiskelija voisi selvittää miten MOTIVE-hanke on onnistunut omassa tavoitteessaan ja kuinka Opiskelijaosuuskunta Hykerryksellä onnistuu toimimaan jäsentensä yrittäjyyden oppimisvälineenä. Jatkavassa opinnäytteessä voisi myös olla mukana toimintaohjeen jatkokehitystäkin.

Lähteet

Painetut lähteet

Immonen, R., Ossa, J. & Villa, S. 2015. Osuuskunnan pääoman hallinta. Helsinki: Talentum Media.

Moilanen, H., Peltokoski, J., Pirkkalainen, J. & Toivanen, T. 2014. Uusi osuuskunta : tekijöiden liike. Helsinki: Into.

Mähönen, J. & Villa, S. 2014. Osuuskunta. 2. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro.

Pöyhönen S. 2011. Omistajaoikeudet ja omistaja-arvo osuuskunnissa. Helsinki: Talentum Media.

Pöyhönen, S. 2013. Osuuskunta ja osuuskuntalaki. 3. uudistettu painos. Helsinki: Talentum Media.

Troberg, E. 2014. Osuustoiminnan idea. Helsinki: Pellervo-Seura.

Tuuri, H. 2011. Let´s HOPE - Kohti yrittäjyyden oppimisen vallankumousta. 2. painos. Ikaalinen: Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymä.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Oikeudelliset lähteet

Osuuskuntalaki 421/2013

Sähköiset lähteet

Ansiopäivärahan työssäoloehto kertyy osuuskunnassa, jos kyseessä on aito työsuhde. 2016. Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry. Viitattu 21.9.2017.

<https://www.tyj.fi/fin/ajankohtaista/?Ansiopaivarahan-tyossaoloehto-kertyy-osuuskunnassa-jos-kyseessa-on-aito-tyosuhde&nid=445>

Avainsana: kevytyrittäjä. 2017. Ukko.fi. Viitattu 13.9.2017.

<https://www.ukko.fi/tag/kevytyrittaja/>

Helpompi kuin oma yritys. 2017. Eezy.fi. Viitattu 27.9.2017.

<http://www.eezy.fi/>

Hytinkoski. P. Opiskelijaosuuskunnista. 2012. Helsingin yliopisto. Viitattu 5.9.2017.

<http://blogs.helsinki.fi/hy-ruralia/2012/04/27/opiskelijaosuuskunnista/>

Hytinkoski. P. Teachers' Experiences on Student Enterprises. 2016. European Conference on Innovation and Entrepreneurship. Viitattu 10.9.2017.

<https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/docview/1860070162/>

Itsensä työllistäjien määrä kasvaa - vaihtoehto perinteiselle palkkatyölle ja omalle yritykselle. 2016. Ukko.fi. Viitattu 27.9.2017.

<https://www.ukko.fi/itsensa-tyollistajien-maara-kasvaa/>

Kevytyrittäjille uusi laskutuspalvelu - OP-ryhmä tuo oman välineen helpottamaan yrittäjyyttä. 2017. Suomen Yrittäjät. Viitattu 9.9.2017.

<https://www.yrittajat.fi/uutiset/557121-kevytyrittajille-uusi-laskutuspalvelu-op-ryhma-tuo-oman-valineen-helpottamaan>

Laskutuspalvelu - Laskuta ilman omaa yritystä. 2015. TalousSuomi. Viitattu 18.9.2017.

<https://www.taloussuomi.fi/tulot-ja-menot/laskutuspalvelu-lasku-ilman-yrityst%C3%A4>

Mikä ihmeen YEL?. 2017. Ukko.fi. Viitattu 25.9.2017.

<https://www.ukko.fi/mika-ihmeen-yel/>

Mikä on Tiimiakatemia. 2017. Tiimiakatemia Global. Viitattu 10.9.2017.

<https://tiimiakatemia.com/tiimiakatemia/mika-on-tiimiakatemia/>

Monimuotoinen / toiminnallinen opinnäytetyö. 2006. Virtuaali ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.2.2018.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojak-sot/030906/1113558655385/1154602577913/1154670359399/1154756862024.html>

Osuuskunta yrittäjyyskasvatuksessa ja oppimisvälineenä. 2013. Pellervo. Viitattu 14.9.2017.

<http://pellervo.fi/tietoa-osuustoiminnasta/tietopankki/oppilasosuuskunnat/>

Valtiovainministeriön luonnos: Osuuspääoman korkojen verovapaus poistumassa. 2014. Yle Uutiset. Viitattu 1.9.2017.

<https://yle.fi/uutiset/3-7236069>

Yrittäjyysoppia osuuskunnassa. 2017. Tampereen seudun osuustoimintakeskus. Viitattu 15.9.2017.

<http://www.osuustoimintakeskus.net/muuta-mielenkiintoista-2/oppilaitososuuskunnat/>

Yrittäjä ja työttömyysturva. 2017. Työ- ja elinkeinoministeriö - TE-palvelut. Viitattu 26.9.2017.

http://www.te-palve-lut.fi/te/fi/tyonhakijalle/jos_jaat_tyottomaksi/tyottomyysturva/yritytaja_tyottomyysturva/index.html

Yritysten lukumäärät kaupparekisterissä. 2017. Patentti- ja rekisterihallitus. Viitattu 2.9.2017.

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/yritystenlkm/lkm.html>

Zervant, Ukko vai Eezy? Pienyrittäjän palvelut vertailussa. 2016. S-Raha.fi. Viitattu 15.9.2017.

<https://www.s-raha.fi/zervant-ukko-eezy-pienyrittajan-palvelut-vertailussa/>

Julkaisemattomat lähteet

Kallunki, H., Leppälahti, T., Lilja, U., Pihkola, M. & Tikka, J. 2015. MOTIVE-hankkeen tiivistelmä. Muistitikulla 18.10.2017 Jarmo Tikalta.

Tikka, J. 2016a. Alustava liiketoiminnallinen selvitys. Muistitikulla 18.10.2017 Jarmo Tikalta.

Tikka, J. 2016b. Hankkeen valmistelutyö ja taustaa. Muistitikulla 18.10.2017 Jarmo Tikalta.

Kuviot

Kuvio 1: Omnian lehtori Anna Salinin kokemuksia opiskelijaosuuskuntatoiminnasta (Tuuri 2011, 61, 250)	26
Kuvio 2: Sataedun osuuskunnan Satapron kokemuksia opiskelijaosuuskuntatoiminnasta (Tuuri 2011, 67, 249)	26
Kuvio 3: Leena ”Lentsu” Virtasen kokemuksia Taidosto-osuuskunnassa (Tuuri 2011, 132).	27
Kuvio 4: Elina Kähkösen ja Hanna Pajusen kokemuksia osuuskunta PuuPakkAssa (Tuuri 2011, 104-106)	28

Liitteet

Liite 1: Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen toimintaohje	43
Liite 2: Opiskelijaosuuskuntiin lähetetty vakuutuskyseily ja vastaukset	54
Liite 3: Opiskelijaosuuskuntien vastaukset koskien avaimia ja kulkuoikeuksia sekä ei kouluaikana tapahtuvaa työskentelyä.....	56

Liite 1: Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen toimintaohje

Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen yhteystiedot

Käyntiosoite: Kauppalankatu 18, 05800 Hyvinkää
Postiosoite: Torikatu 18, PL 67, 05801 Hyvinkää
y-tunnus?

Yhteyshenkilö

Jarmo Tikka, sposti: jarmo.tikka@hyria.fi, puh: 0504153427

Sihteeri

Krista Pyrä, sposti: krista.pyrä@edu.hyria.fi, puh: 0403530440

Opiskelijaosuuskunnan toimintaohje

1. Osuuskunnan palvelut ja jäsenyys

1.1 Osuuskunnan tarjoamat palvelut

Osuuskunta on yritys siinä missä esimerkiksi osakeyhtiökin. Osuuskunnalla on siis kaikki työntantajavelvoitteet ja vastuut työntekijöistään. Osuuskunnan jäsenet ovat työsuhteessa osuuskuntaan, vaikka itse sopivatkin tekemänsä työt ja hinnoittelevat ne.

Osuuskunta tarjoaa jäsenilleen:

- Mahdollisuuden laskuttaa tekemiään töitä ja tuotteita
- Yrittäjänä toimimisen ilman yrittäjäyysriskiä ja kaikkia yrittäjän velvoitteita
- Kumppanuussopimuksen koulun kanssa
- Lakisääteiset tapaturmavakuutukset
- Palkanlaskennan ja -maksun
- Ilmoitukset työeläkeyhtiöihin, työttömyysvakuutusrahastolle ja verohallintoon
- Kirjanpidon ja laskutuksen (*jokainen kuitenkin täyttää omat asiakirjapohjat projektikohtaisesti*)
- Yhteisen kanavan markkinoida ja myydä tuotteita
- Mahdollisuuden yhteistyöhön muiden osuuskunnan jäsenten kanssa
- Mahdollisuuden edistää opintoja osuuskunnassa tehtävien töiden kautta sopien asiasta yhdessä opettajan kanssa

Osuuskunnassa mukana olevilta edellytetään:

- Osuuskunnan ohjeiden noudattamista
- Vastuullisuutta koulun tarjoamien tilojen ja työvälineiden käytössä
- Omatoimisuutta ja kykyä huolehtia itsenäisesti omista työprojekteistaan
- Avointa kommunikointia ja yhteistyökykyä osuuskunnan jäsenten ja Hyriän henkilökunnan kanssa
- Asiakaspalveluhenkisyttä

1.2 Jäseneksi hakeminen

Osuuskunnan jäseniksi voivat liittyä Hyrian opiskelijat opiskeluaikanaan. Hallitus voi erillisellä päätöksellä hyväksyä jäseniksi myös muita henkilöitä. Osuuskunnan hallitus määrittelee eri jäsenryhmien mahdollisuuden harjoittaa liiketoimintaa osuuskunnan kautta. Osuuskunnan jäseneksi pyrkivän on tehtävä kirjallinen hakemus hallitukselle, joka päättää jäseneksi ottamisesta. Jäsenyys alkaa siitä päivästä, kun hakemus on hyväksytty.

Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen jäsenyys kestää opiskelijan valmistumiseen asti, jonka jälkeen hänet katsotaan lähtökohtaisesti eronneeksi osuuskunnasta. Opiskelijalla on kuitenkin mahdollisuus hakea jatkoaikaa jäsenyydelleen osuuskunnan hallitukselta. Tämä mahdollistaa esimerkiksi kesätöiden tekemisen tai kesken eräisten projektien loppuun saattamisen.

1. Tutustu toimintaohjeisiin ja sääntöihin, säännöt löydät sivulta: <https://hykerrys.fi/>
2. Täytä liitteenä oleva jäsenhakemus ja palauta se osuuskunnan postilaatikkoon: Opiskelijaosuuskunta Hykerryk, Torikatu 18, PL 67, 05801 Hyvinkää
3. Jäsenhakemukset käsitellään neljä kertaa vuodessa ja niihin haetaan ohjaavan opettajan puolto. Alle 18- vuotiaat voivat toimia osuuskunnassa huoltajan suostumuksella. He eivät voi kuitenkaan toimia osuuskunnan hallituksessa. Uudet jäsenet perehdytetään yhteisessä tapaamisessa.

Perehdytystilaisuudessa käydään läpi:

- Toimintaohje
 - Töistä sopiminen ja laskutus
 - Asiakirjapohjat
 - Koulun tilojen käyttäminen
 - Puitetyösopimuksen tekeminen
 - Facebookin jäsenryhmä, nettisivut ym.
 - Osuuskunnan säännöt ja hallitustoiminta
4. Osuuskunnan toiminnan käynnistäminen
 - Hyrian opiskelijaosuuskunta käynnistetään aluksi pilottialoilla, joita ovat pintakäsittely, puu, sisustaja, kuvallinen ilmaisu, av-viestintä ja liiketalous vuonna 2018 toiminta aiotaan laajentaa käsittämään myös muita Hyrian opiskelualoja.
 5. Osuuskunnan liittymiskustannukset
 - Osuuskunnan liittymismaksu on 10 euroa. Se maksetaan liittymisvaiheessa ja sitä ei saa takaisin.
 - Osuuskunnan osuusmaksu on 20 euroa. Osuusmaksun saa takaisin osuuskunnasta eroamisen jälkeen. Sekä liittymis- että osuusmaksu maksetaan osuuskunnan tilille 14 päivän kuluessa jäseneksi hyväksymisestä. Osuuskunnan tili on X
 6. Toimita verokortti osuuskunnan postilaatikkoon

7. Osuuskunnan kautta tehtävän toiminnan voit aloittaa, kun sinut on hyväksytty jäseneksi, olet maksanut osuus- sekä liittymismaksun ja sinulle on tehty työsopimus.

1.3 Irtisanoutuminen

Voit irtisanoutua osuuskunnasta jättämällä kirjallisen eroilmoituksen hallituksen sihteerille. Huomaa kuitenkin, että liittyessäsi sitoudut olemaan osuuskunnan jäsenenä yhden vuoden. Jäsenyydestä ei ole mitään haittaa, vaikka irtisanoutumisen jälkeen mahdollisesti joudut kuulumaan osuuskuntaan jonkin aikaa.

Jäsen voidaan myös erottaa hallituksen toimesta, mikäli hän tahallisesti toiminut osuuskunnan etujen vastaisesti.

2. Toiminta

1. Hyrian opiskelijaosuuskunta toimii ensisijaisesti opiskelijoiden oppimisympäristönä. Tavoitteena on, että kaikki osuuskunnassa tehtävä toiminta kerryttää opiskelijoiden opintosuorituksia. Koska saat tekemästäsi työstä opintoja, dokumentoi tekemisesi esim. valokuvin ja kirjallisesti siten, että opettaja voi arvioida suorituksesi.
2. Muista kuin opintoihin liittyvistä töistä päättää osuuskunnan hallitus. Näitä voivat olla esim. erilaiset varainkeruutempaukset, yhteiset työkeikat kuten osallistuminen paikallisiin tapahtumiin tms. Ole yhteydessä hallituksen jäseniin, jos tällainen tarve ilmenee.
3. Hyrian tiloissa voi työskennellä normaalisti arkipäivinä niinä aikoina, kun yksikön ovet ovat auki tai opiskelijalla on tiloihin opiskeluaikainen käyttöoikeus. **Niinä aikoina, kun Hyrian tiloissa ei ole paikalla henkilökuntaa osuuskuntatöiden tekeminen edellyttää kahden osuuskuntalaisen paikallaoloa työturvallisuussyiden vuoksi.**
4. Muina aikoina tiloihin pääsee avaimella, kuitenkin siten, että Hyrian tiloissa tapahtuvan osuuskuntatyöskentelyn tulee loppua arksin klo 21:00 mennessä (Teollisuuskatu 22a, Riihimäki perjantaina klo 18:00 mennessä). Viikonloppuisin tiloissa voi työskennellä 9:00 - 19:00 välisenä aikana (Teollisuuskatu 22a, Riihimäki hälytykset päällä koko viikonlopun.). Muina aikoina tiloissa on hälytykset päällä. Jos hälytys aiheutetaan aiheettomasti, aiheutuneet kustannukset veloitetaan asianosaisilta. Työskentelyajat muulloin kuin hälytysaikoina sovitaan osastokohtaisesti.

5. Ilta/ ja viikonlopputoita varten lunastetaan opettajalta kirjallista kuittausta vastaan avaimet, joita on käytössä yksi kpl/ osasto. Avaimet kuitannut henkilö on vastuussa avaimesta eikä saa luovuttaa sitä toiselle henkilölle ilman tämän henkilön kuittaamista sitä avainten luovutusrekisteriin. Avainten haltija vastaa työtilojen järjestyksestä, työvälineistä, sähköjen katkaisemisesta ja valojen sammuttamisesta työskentelyn päättyessä. **Niinä aikoina, kun Hyrian tiloissa ei ole paikalla henkilökuntaa osuuskuntatöiden tekeminen edellyttää kahden osuuskuntalaisen paikallaoloa työturvallisuussyiden vuoksi.**
6. Muiden kuin osuuskunnassa toimivien henkilöiden oleskelu Hyrian tiloissa on kiellettyä sellaisena aikana, kun henkilökunta ei ole paikalla. **Et siis voi tuoda esim. kavereitasi tai muita opiskelijoita työtiloihin.** Asiakastapaamiset ja valmiiden töiden noudot sovitaan sellaisiin aikoihin, kun osaston henkilökunta on paikalla.
7. Jos käytät työssäsi koneita, joihin et ole saanut tarvittavaa turvallisuuskoulutusta, pyydä opettajalta/ammattilliselta ohjaajaltasi perehdytys koneiden käyttöön. Älä käytä koneita joiden käytöstä olet epävarma. Osastokohtaisesti päätetään mitä koneita osuuskuntalaiset voivat käyttää silloin, kun henkilökunta ei ole paikalla.
8. Koneiden ja laitteiden ym. työvälineiden käyttö asiakastöissä Hyrian tilojen ulkopuolella: kaikki työvälineet joita käytetään erillisissä työkohteissa, täytyy kuitata kirjallisesti. Työvälineiden lainaajan on pidettävä huolta, että kuitatut tavarat ovat opetuskäytössä silloin kun niitä tarvitaan. Sovi työvälineiden käytöstä ja käyttöajasta tapauskohtaisesti kunkin osaston opettajan tai ohjaajan kanssa. Työvälineiden lainaaja on vastuussa niiden kunnosta ja vastuullisesta säilyttämisestä koulun ulkopuolella.

2.1 Kumppanuussopimus

Koulun kanssa on tehty kumppanuussopimus, joka linjaa isommat pelisäännöt yhteistyölle. Kumppanuussopimus löytyy osuuskunnan nettisivuilta.

2.2 Hallitus & vastuuhenkilöt

Hallitus valitaan vuosittain osuuskunnan kokouksessa. Hallitus ja sekä sen ulkopuoliset vastuuhenkilöt hoitavat niin edustamista, rekrytointia, laskutusta, palkanmaksua, markkinointia kuin myyntiäkin. Hallituksen jäsenet ovat mukana osuuskunnan päätöksenteossa. Hallituksen jäsenten yhteystiedot löytyvät osuuskunnan nettisivuilta.

2.3 Vakuutukset

Osuuskunta on vakuuttanut työntekijänsä pakollisilla lakisääteisillä vakuutuksilla. Alustavasti kaavailtu, että osuuskunta ottaa asiakastöihin liittyvän vastuuvakuutuksen, joka korvaa kolmannelle osapuolelle aiheutuneita vahinkoja 1 000 000 asti, vakuutuksessa on 600 euron omavastuu. Vakuutusvastuu Hyrian omistuksessa olevista koneista, tiloista ja laitteista on Hyrialla.

Jokainen osuuskunnan kautta töitä tekevä henkilö on itse vastuussa Hyrian ja asiakkaiden työvälineiden, tilojen ja laitteiden asianmukaisista ja huolellisesta käytöstä. Tahallisesti tai huolimattomuudesta tapahtuneita vahinkoja ei korvaa mikään vakuutus vaan niiden kustannukset voivat tulla työntekijän maksettavaksi. Esim. huonosti suojattu lattia seinää maalatessa ei kuulu vakuutuksen piiriin, vaikka sen johdosta pilalle mennyt parketti on työntekijän korvattavaa vahinkoa.

2.4 Tapaturmat

Mahdollisen tapaturman sattuessa ensimmäinen asia on saada potilas hoitoon (julkisen terveydenhoidon puolelle ensiapuun). Tapaturmista ilmoitetaan sekä Osuuskunnan tapaturmavastaavalle, että Hyrian turvallisuus- ja työsuojelupäällikölle.

2.5 Tuntikirjanpito

Jäsenet ovat velvollisia pitämään tuntikirjanpitoa taloustyökirjan ohjeiden mukaisesti.

2.6 Palkanmaksu

Palkka maksetaan vasta sitten kun asiakas on maksanut laskun. Myytävissä tuotteissa palkka maksetaan sen jälkeen, kun osuuskunta on saanut rahat esimerkiksi jälleenmyyjältä tai verkkokaupan maksuvälittäjältä.

Saadun maksun jälkeen osuuskunta tekee arvonlisäverotilitykset, vähentää osuuskunnan palveluprosentin, hoitaa kaikki lakisääteiset työnantajakulut sekä tekee ennakonpidätyksen palkasta verokorttisi mukaan. Jäljelle jäänyt palkka maksetaan seuraavana palkanmaksupäivänä. Palkanmaksupäivät ovat kuukauden 1. ja 15. päivä.

2.7 Opintotuki

Hykerrys opiskelijaosuuskunnan jäsenet ovat pääsääntöisesti opiskelijoita. Osuuskunta maksaa sinulle palkkatuloa tekemästasi työstä, joten sinun tulee huomioida, ettei vuositulorajasi ylity. (<http://www.kela.fi/opintotuki-omat-tulot>)

2.8 Veroilmoituksen tarkastaminen

Osuuskunta lähettää jäsenille selvityksen verovuonna maksetuista palkoista tammikuun aikana. Tarkista saamasi selvitys ja säilytä se verotuksen tarkastusta varten.

3. Osuuskunnan palveluprosentti

Osuuskunnan ei ole tarkoitus tehdä voittoa vaan tarjota jäsenille mahdollisuuden töiden tekemiseen. Osuuskunnalla on kuitenkin kiinteitä kuluja mm. vakuutuksista sekä palkanmaksusta ja kirjanpidosta. Osuuskunnan ottama palveluprosentti lasketaan verottomasta työn osuudesta, josta on vähennetty työhön liittyvät kulut (materiaalit ja matkakulut).

3.1 Palveluprosentin suuruus

Palveluprosentti on X %, palveluprosentti määritellään vuosittain hallituksen toimesta.

3.2 Osuuskunnassa toimiminen ja palkanmaksu

Osuuskunta toimii vastuuhenkilöiden voimin pääasiassa palkatta. Osuuskunnan hyväksi tehdyt palkalliset työt sovitaan kirjallisella päätöksellä hallituksen kanssa.

4. Töistä sopiminen ja laskutus

4.1 Käteismyynnit

Pääsääntöisesti osuuskunnan tuotteet ja palvelut myydään laskulla tai maksupäätteellä. Erityisissä poikkeustapauksissa (esim. yhteiset myyntitapahtumat) voidaan käyttää käteismyyntiä.

Käteismyynnistä tulee kuitenkin aina laatia kuitti ostajalle ja osuuskunnalle. Lähtökohtaisesti kyseisissä tapahtumissa on käytössä kassakone tai maksupäätte, josta saa kuitin automaattisesti. Jos asiakas vaatii paperikuittia maksettaessa käteisellä maksupäätteen kautta, se täytyy kirjoittaa käsin. Osuuskunnan sihteeriltä saat kuittivihon käyttöösi.

Kuitissa on oltava laissa määritelty tietosisältö:

- elinkeinoharjoittajan nimi, yhteystiedot ja y-tunnus, Täydennetään oikeat tiedot
- kuitin antamispäivämäärä ja tunnistenumero,
- myytyjen tavaroiden määrä ja laji sekä palvelujen laji
- tavaroista tai palveluista suoritettu maksu arvonlisäveroineen ja verokantoineen.

(www.vero.fi)

4.2 Laskutus

Osuuskunnalla on käytössä taloustyökirja, jonka avulla voidaan laatia asiakkaalle lasku ja siihen liittyvät mahdolliset kulu- ja matkalaskut sekä seurata työaikaa.

Laskut laaditaan taloustyökirjan työprojekti -välilehdelle. Asiakkaan yhteystiedot tulevat suoraan asiakasrekisterivälilehdeltä, joten muista lisätä uuden asiakkaan tiedot ennen laskun täyttämistä. Toimita lasku asiakkaalle sähköisesti tai postitse. Laskut numeroidaan juoksevasti, joten muista kysyä laskullesi numero taloudenhoitajalta ennen laskun lähettämistä.

Jokaisen laskutuksen jälkeen taloustyökirja lähetetään taloudenhoitajalle sähköpostin liitteenä.

4.3 Sopimukset toimeksiantajan kanssa

Suosittellemme aina tekemään kirjallisen sopimuksen toimeksiantajan kanssa. Käytä asiakastyön sopimiseen osuuskunnan valmista toimeksiantopohjaa. Kirjallisesta sopimuksesta on tultava esille mitä työ sisältää, paljonko se maksaa, milloin se on valmis ja miten se toimitetaan asiakkaalle. Jokaiseen osuuskunnassa tehtävään työhön tarvitaan ohjaavan opettajan suostumus, keskustele siis oman opettajasi kanssa työstä ja sen hinnoittelusta ennen työn aloittamista. Alle 18-vuotiaan osuuskuntalaisen toimeksiantosopimukseen lisätään opettajan puolto. Muut kuin opintoihin liittyvät yhteiset urakkasopimukset tms. allekirjoittaa hallitus.

Aloita työsi sitten kun olet saanut siihen asiakkaan kirjallisen suostumuksen. Työn aloittamisen jälkeen tulevista muutoksista on oltava myös kirjallinen asiakkaan hyväksyntä. Käytä apunasi hinnoittelun apuvälinettä (Excel), jotta kykenet realistisesti hinnoittelemaan työsi. Olet ensisijaisesti itse vastuussa laatimastasi laskusta.

Kaikista yli 500 euron hintaisista vastaanotetuista töistä ilmoitetaan taloudenhoitajalle (*esimerkiksi kopio asiakkaan lähettämästä sähköpostihyväksynnästä*). Näin taloudenhoitaja tietää mitä isompia töitä jäsenet ovat tekemässä ja mitä on tulossa laskutukseen.

4.4 Kilometrikorvaukset

Kaikista töihin liittyvistä ajoista sinulla on mahdollisuus saada kilometrikorvauksia. Töihin liittyviksi ajoiksi lasketaan mm. materiaalien hakeminen sekä asiakaskäynnit. Kilometrikorvausten saamisen edellytys on, että niistä on sovittu etukäteen asiakkaan kanssa eli ne laskutetaan asiakkaalta kulukorvauksina. Kilometrikorvaukset maksetaan verottomasti, joten ne kannattaa kirjata ylös.

Taloustyökirjassa on jokaisessa työprojektitaulukossa matkalasku, johon merkaataan työhön käytetyt matkat ja kilometrikorvaukset. Tulosta matkalasku ja toimita se taloudenhoitajalle allekirjoitettuna mahdollisten liitteiden (kuitti/tosite) kera.

4.5 Taloudenhoitajalle toimitettavat asiakirjat

Kun olet toimittanut laskun asiakkaalle niin lähetä käyttämäsi taloustyökirja sähköpostin liitetiedostona taloudenhoitajalle. Muista myös toimittaa mahdolliset kulu- ja matkalaskut tulostettuna kuittiensa kanssa.

Verokortti pitää olla toimitettu osuuskunnalle, että osuuskunta voi maksaa palkkasi.

5. Materiaalihankinnat ja ostotilit

5.1 Materiaalihankinnat

Materiaalihankinnat työprojekteihin voidaan korvata sinulle takaisin kuitteja ja allekirjoitettua kululaskua (taloustyökirja) vastaan. Osuuskunta maksaa materiaalihankinnoista aiheutuneet kulut sinulle takaisin palkanmaksun yhteydessä. Muista hinnoitella työsi niin, että se kattaa materiaalikulut ja saat kohtuullisen palkan itsellesi.

Toinen vaihtoehto on myös se, että asiakas maksaa materiaalit etukäteen tai työ laskutetaan useammassa osassa. Jos asiakas maksaa materiaalit, kuitteja ei tuoda osuuskunnan kirjanpitoon. Jos maksat itse materiaalit, on tärkeää, että toimitat kuitit osuuskunnan taloudenhoitajalle. Osuuskunta ei osta materiaaleja asiakastöihin.

5.2 Ostotilit

Osuuskunnalle voidaan mahdollisesti avata ostotilejä tarvittaviin kaappoihin. Näistä tiedotetaan jäsenille myöhemmin. Osuuskunnan nimissä tavaran ostaminen tapahtuu maksalla hankinnat itse käteisellä.

6. Taloustyökirja

Opiskelijaosuuskunta Hykerryksellä on käytössä Excel-pohjainen taloustyökirja, jonka avulla voi laatia asiakkaalle menevän laskun sekä siihen liittyvät mahdolliset kulu- ja matkalaskut sekä seurata työhön menevää työaika. Taloustyökirjasta näet myös, paljonko sinulle jää työstä palkkaa ja millaisia maksuja asiakkaalta peritystä laskusta menee ennen kuin palkka muodostuu. Taloustyökirjaa suositellaan käytettäväksi Microsoft Excel-ohjelmalla.

6.1 Taloustyökirjan käyttö

Saat perehdytystilaisuudessa opetusta taloustyökirjan käyttöön. Opiskelijaosuuskunta Hykerryksellä on myös käytössään ohjekirjanen taloustyökirjan käyttöön, jonka saat myös itsellesi, kun liityt osuuskunnan jäseneksi. Taloustyökirja on osuuskunnan omaisuutta, joten älä luovuta sitä osuuskunnan ulkopuolisten käyttöön.

JÄSENHAKEMUS

Opiskelijaosuuskunta Hykerrys (y-tunnus: xxxxxxx-x)

Osuskunnan yhteystiedot

Puh:

E-mail:

Nettisivu:

YHTEYSTIEDOT

Nimi:	Syntymäaika:
Puhelinnumero:	Sähköpostiosoite:
Katuosoite:	Suuntanumero ja postitoimipaikka:

TUOTE- JA PALVELUTIEDOT

Yritysidean kuvaus, mitä tuotetta ja palveluja suunnittelen tekeväni osuuskunnassa

MUUT TIEDOT

Koulutusohjelma missä opiskelen ja ryhmätunnus

Yhteistyökumppani/-kumppanit osuuskunnassa tai yrityskontakti

JÄSENEKSI HAKEUTUMINEN

Olen tutustunut Opiskelijaosuuskunta Hykerryksen sääntöihin ja toimintaperiaatteisiin. Sitoudun noudattamaan niitä ja haen osuuskunnan jäsenyyttä.

Päiväys ja allekirjoitus _____ Nimen selvennös

Opettajan puolto _____ Nimen selvennös

HUOLTAJAN SUOSTUMUS

Alle 18-vuotias voi olla jäsenenä ja työntekijänä osuuskunnassa lukuun ottamatta hallitustyöskentelyä. Olen hakijan huoltaja ja hyväksyn hakijan jäsenyyden Hyrian opiskelijaosuuskunnassa.

Päiväys ja allekirjoitus _____ Nimen selvennös

OSUUSKUNNAN MERKINTÖJÄ

☐	Osuuskuntamaksu	☐	Hallituksen jäsen
☐	Liittymismaksu		

Liite 2: Opiskelijaosuuskuntiin lähetetty vakuutuskyseily ja vastaukset

Hei,

opiskelen Laurea-ammattikorkeakoulussa ja olen tekemässä opinnäytetyötä yhteistyössä Hyriaan Hyvinkään toimipisteen kanssa. Hyriaan ollaan perustamassa opiskelijaosuuskuntaa ja opinnäytetyöni liittyy aiheeseen. Tästä johtuen minulla olisi muutama kysymys vastuuvakuutuksista ja toivoisin saavani teiltä vastauksen.

- Millainen (toiminnan) vastuuvakuutus teidän opiskelijaosuuskunnassanne on? Korvaako se esimerkiksi töissä tapahtuneet oppilaitoksen työvälineiden rikkoontumiset, ja jos ei, miten on menetelty?

- Entä miten asiakkaalle tapahtuneet vahingot, vai onko vain ns. kolmannelle osapuolelle korvaavia vakuutuksia?

- Minkä hintaisia vakuutukset ovat ja millä ehdoilla (esim. omavastuun suuruus) otettuja?

Kiitos jo etukäteen vastauksestanne!

Ystävällisin terveisin
Iiro Saarinen

Osuuskunta Yrittämö

Hei,

Tässä kooste vakuutuksista, tiedot ovat OP:sta:

-Henkilöstön vakuutukset

-Työtapaturma- ja ammattitautilain mukaiset vakuutukset: vakuutuksen maksut 174 eur

-Tyel / Ilmarinen 489 eur

-Vastuuvakuutus, eräisyys, yleiset talonrakennus-kunnostus, saneeraus, pinnoitus ja muut työt 175 eur

Palvelualat, parturi, kosmetologi, siivous jne.. 9 eur

-Ajoneuvot, koskee vaunuvahinkoturvaa omavastuussa

Kaikki yhteensä 847 eur/vuosi.

Töissä tapahtuneet oppilaitoksen työvälineiden rikkoontumiset yms. korvataan oppilaitoksen vakuutuksesta. Asiakkaalle tapahtuneet vahingot korvataan vastuuvakuutuksesta.

terveisin Yrittämö

Osuuskunta Lepaan Osaajat

Hei liiro!

Meillä on vastuuvakuutus toimialoille: pihasuunnittelu, viherrakentaminen ja pintaremontointi (maalaukset ja tapetointityöt).

Meidän osuuskunnassa ei ole käytetty oppilaitoksen välineitä eikä laitteita, enkä usko, että vakuutus sitä korvaisi. Käsittääkseni vakuutuskorvaa asiakkaalle sattuneen vahingon, esim. seinään osuvan kaivinkoneen korvaukset.

Meillä osuuskunta maksaa mahdollisen omavastuun, jos vahinko sattuu opiskelevalle jäsenelle. Ja jo valmistunut jäsen maksaa omavastuun itse.

Meidän vakuutus maksaa n. 900 € vuodessa ja omavastuu 500 €

terveisin Lepaan Osaajat

Liite 3: Opiskelijaosuuskuntien vastaukset koskien avaimia ja kulkuoikeuksia sekä ei kouluai-
kana tapahtuvaa työskentelyä

Miten opiskelijaosuuskunnassa on järjestetty valvonta, kun henkilökunta ei ole paikalla (kuten
ilta- ja viikonlopputyöskentely sekä loma-aikana työskentely)? Onko silloin määrätty vastuu-
henkilöitä?

Miten silloin toimii kulkuoikeudet kuten avaimet/kululätkät? Onko ollut ongelmia näihin asi-
oihin liittyen?

Osuuskunta Lepaan osaajat - viherala

- Suunnittelutöitä tehdään lähinnä kotona
- Oppilaitoksen tiloissa 1 huone jossa koneella suunnitteluohjelma
- Ei ole aina valvontaa
- Avaimet saa koulun toimistosta johon merkataan nimi paperilappuun
- Kesälomalla on järjesteltävissä ja avaimet saa talonmieheltä joka asuu kampusalu-
eella
- Ei ole ollut ongelmia

Osuuskunta HyTa - kauneudenhoitoala

- Hoidot tehdään joko oppilaitoksen tiloissa tai asiakkaan kotona
- Normi aikoina on ollut hoitolavastaava paikalla
- Aikuisopiskelijat ovat olleet vastuussa omasta työstään muulla ajalla
- Heillä on ollut omat avaimet/joku päästänyt sisään
- Nuoriso-opiskelijoiden kanssa aina ollut opettaja paikalla
- Ongelmaksi on noussut vastuukysymykset aikuisopiskelijoiden kanssa
- Ei ole saatu selvyyttä vastuukysymyksiin
- Osuuskunta ajettu alas noin vuosi sitten

Osuuskunta Craft & Design - käsi ja taideteollisuus

- Oppilaitoksen tiloissa tehdyissä töissä toivomuksena on, että aina olisi vähintään kaksi
henkilöä paikalla
- Ei ole talossa koko ajan paikalla vastuuhenkilöä
- Päiville on saanut soittaa milloin vain, jos on ollut ongelmia
- Osuuskunnan vastuuvakuutus on voimassa, kun tehdään osuuskunnan töitä oppilaitok-
sessa

- Avaimet ovat liikkuneet Facebook-ryhmän kautta tai sitten soittamalla
- Ei ole ollut muita ongelmia kuin se, että 2 opiskelijaa on tehnyt osuuskunnan töitä, vaikka he eivät olleet vielä maksaneet jäsenmaksua (kenen vastuu?)
- Annetaan opiskelijoille vastuuta niin hommat sujuvat paremmin. Mitä vähemmät opettajat ovat mukana niin sitä paremmin oppilaat oppivat virheistään

Osuuskunta Taidosto - monialainen

- Vastuu vaihtelee osastoittain, perustuu luottamukseen opettajien ja oppilaiden välillä. Tiedetään kuka tekee mitä ja milloin
- Kulkuoikeudet vaihtelevat osastoittain. Joissakin lupa työskennellä hälyihin asti ja joissakin pitää olla aina vähintään kaksi paikalla
- Ei ole ollut kauheasti ongelmia. Ei ole varastettu koneita eikä mitään vakavia henkilövahinkoja ole ollut
- Joskus ollut joku ulkopuolinen mukana oppilaitoksen tiloissa

Osuuskunta Tervakanava - monialainen (Sähköposti vastaus)

Hei, tässäpä vastauksia

Silloin kun opiskelijat ovat vielä koulun kirjoilla ja liittyneet osuuskuntaan, noudatetaan koulun sääntöjä. Eli hommia tehdään opettajien valvonnan alaisena ja kouluaikaan. Koululla on kaksi hallia, toinen on konehalli ja toinen on ns. valmistelu ja viimeistelyhalli. Tässä toiseksi mainitussa saa tehdä käsihionta, maalaus, ja muita valmistelutöitä joita ei tehdä koneella myös kouluajan päätyttyä. Hälyt menevät päälle klo 21. Kenelläkään oppilaista ei ole avaimia eikä myöskään kulkulätkiä.

Sitten kun olet jo pois koulun kirjoilta, olet osuuskunnan vakuutettuna työntekijänä ja periaatteessa voisit tehdä myös konehallissa töitä muunakin aikana. Mutta käytännössä kaikki tehdään kuten kouluaikanakin. Kesällä ei heinäkuussa ole toimintaa. Tähän asti kaikki on sujunut hyvässä yhteistyössä ja sääntöjä noudattaen.

Ystävällisin terveisin Tervakanava